

**Fylkesmannen
i Møre og Romsdal
Miljøvernavingdelinga**

**Smøla
kommune**

**Forvaltningsplan for Hopavassdraget
naturreservat og Midt-Smøla naturreservat
Smøla kommune**

Rapport 2012:16

Forsidebildet viser Midt-Smøla fra luften mot nord. I forgrunnen sees Skjølbergvågen og lengst bak anes Frostadheia med Hopavassdraget naturreservat til venstre. *Foto: Øivind Leren*

Samarbeidende etat: Smøla kommune	Kontaktperson: Kirsten Stensø Skaget	ISBN 978-82-7430-267-9 (nett) ISSN 1891-876X
Utgiver: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga	Kontaktpersoner hos oppdragsgiver: Ola Betten, Ulf Lucasen	År: 2012
Referanse: Forvaltningsplan for Hopavassdraget og Midt-Smøla i Smøla kommune, Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, rapport 2012-16. 49 s.		
Referat: Det er utarbeidet forvaltningsplan for naturreservatene Hopavassdraget og Midt-Smøla i Smøla kommune, Møre og Romsdal. Naturreservatene er viktige våtmarks-, myr og heiområder med spesiell vegetasjon og rikt fugleliv. Her er rødlistede arter av dyr og planter. Det er utarbeidet bevaringsmål som fokuserer på bevaring av vegetasjon og fugleliv. Samtidig foreslås konkret oppfølging i form av overvåking av situasjonen, og tiltak for å oppnå en god tilstand. Forvaltningsplanen er godkjent av Fylkesmannen i Møre og Romsdal 21.12.2012. Planen blir bare publisert på nett.		
4 emneord: Forvaltningsplan Biologisk mangfold Våtmark Naturreservat		
Fagansvarlig:	For administrasjonen:	
 _____	 _____	
Ulf Lucasen (seksjonssjef)	Lindis Nerbø (miljøverndirektør)	

Forord

Naturresevatene Hopavassdraget og Midt-Smøla ble opprettet ved kongelig resolusjon av 9. mai 2009 om verneplan Smøla. Formålet var å ta vare på viktige våtmarksområder med vegetasjon og fugleliv. Her er verdifulle vassdrag og store myr- og heiområder.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, har utarbeidet denne forvaltningsplanen. Formålet er å utdype vernereglene og sikre at verneverdiene blir ivaretatt, samtidig som områdene skal kunne brukes.

Fylkesmannen meldte oppstart av forvaltningsplanarbeidet i brev av 18.02.2010 til grunneierne og aktuelle organisasjoner. Det ble holdt informasjonsmøte 02.03.2010.

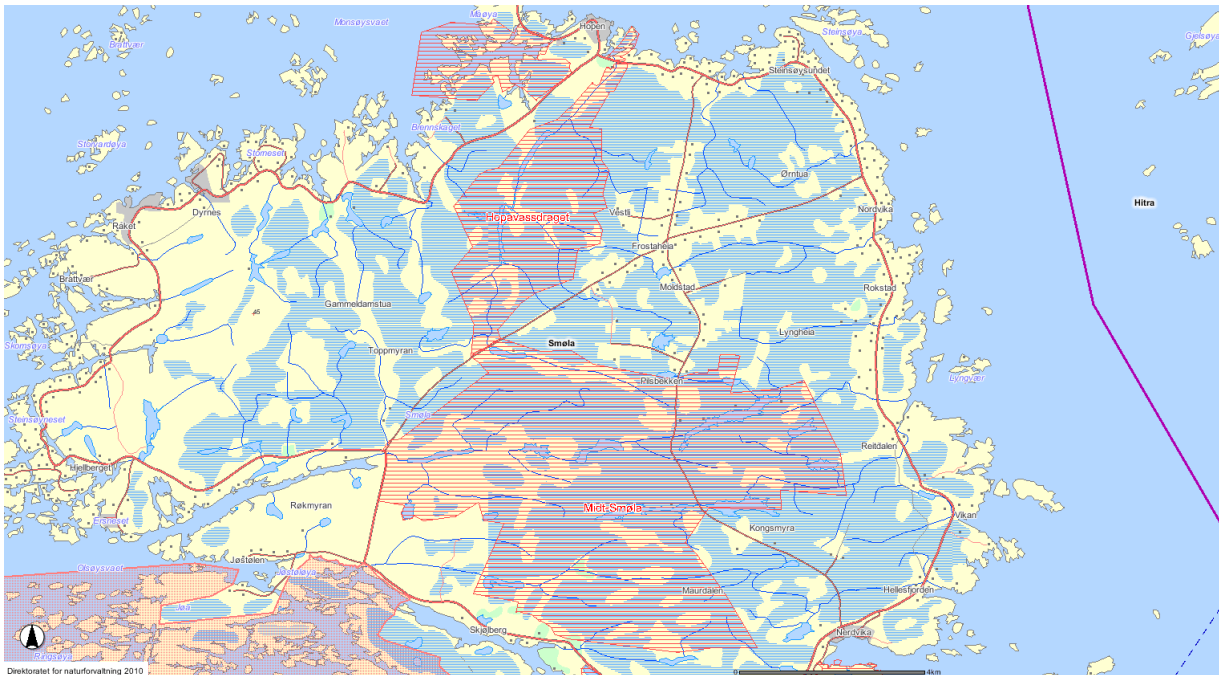
Planen er utarbeidet i tett kontakt med en arbeidsgruppe med representanter for kommunal og fylkesvis forvaltning, samt lokale organisasjoner. Arbeidet er ledet av en styringsgruppe med ordfører og rådmann i Smøla kommune, og representanter for fylkesmannen. Sekretær for arbeidet t.o.m februar 2011 har vært Rasmus Christensen i Smøla kommune. Prosjektleder hos fylkesmannen og sekretær for ferdigstillesen av planene har vært seniorrådgiver Ola Betten. For øvrig har flere andre gitt nyttige opplysninger om området og innspill til planen. Takk til alle som har bidratt!

Innhold

Forord	4
1 INNLEDNING.....	7
2 SKILDRING OG STATUS	8
2.1 Områdeskildring	8
2.1.1 Hopavassdraget	8
2.1.2 Midt-Smøla.....	9
2.2 Eiendomsforhold	10
2.3 Naturfaglige verdier.....	10
2.4 Kulturminner	11
2.5 Bevaringsmål	12
3 BRUKERINTERESSER.....	15
3.1 Verneforskrifta og brukerinteressene	15
3.2 Jordbruk.....	15
3.3 Jakt og fiske	16
3.4 Friluftsliv og rekreasjon.....	18
3.5 Undervisning og forskning	19
3.6 Bygninger og tekniske inngrep.....	20
4 FORVALTNINGSOPPGAVER OG TILTAK.....	21
4.1 Oppsyn.....	21
4.1.1 Status og utfordringer.....	21
4.1.2 Tiltak	21
4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak.....	21
4.3 Overvåkning og kartlegging av naturkvaliteter	23
4.4 Informasjon og tilrettelegging	24
5 SAKSBEHANDLING	25
5.1 Forvaltningsmyndighet.....	25
5.2 Lovverk, føringer og forvaltning	25
5.2.1 Verneforskriftene	25
5.2.2 Prinsippene i naturmangfoldloven	26
5.2.3 Forholdet til andre lovverk.....	27

5.2.4	Tolking av unntaksreglene i verneforskrifta for Hopavassdraget	27
5.2.5	Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifta for Hopavassdraget .	28
5.2.6	Tolking av unntaksreglene i verneforskrifta for Midt-Smøla	29
5.2.7	Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifta for Midt-Smøla	30
5.2.6	Generelle dispensasjonsbestemmelser	31
5.2.7	Generelle retningslinjer for saksbehandling.....	32
6	FORVALTNINGSPLANENS GYLDIGHET	32
7	REFERANSER	33
	Nettsteder.....	34
	Vedlegg 1 - Forskrift Hopavassdraget naturreservat.....	35
	Vedlegg 2 - Forskrift Midt-Smøla naturreservat.....	38
	Vedlegg 3 - Naturmangfoldloven.....	42
	Vedlegg 4 - Fremmede treslag i Midt-Smøla naturreservat	44
	Vedlegg 5 - Fremmede treslag i Hopavassdraget nr	45
	Vedlegg 6 - Tiltak i Hopavassdraget naturreservat	46
	Vedlegg 7 - Tiltak i Midt-Smøla naturreservat	47
	Vedlegg 8 - Saksbehandling.....	48

1 INNLEDNING

Figur 1 Midt-Smøla naturreservat og Hopavassdraget naturreservat, Smøla kommune.

Hvorfor vern?

Naturvern bygger på opplevelse av, og kunnskap og viten om kvaliteter og egenskaper i naturen. Norsk politikk og lovgivning baserer seg på at naturen har en verdi i seg selv, en egenverdi som gjør at all natur og alle arter har en rett til å eksistere. Mennesket inngår som en del av naturen med et særlig ansvar i kraft av sin sterke påvirkning på mange økologiske prosesser. Naturen har også en opplevingsverdi, en verdi for folks helse og trivsel, og gjennom friluftsliv en verdi for å skape forståelse for vern av natur. Midt-Smøla og Hopavassdraget naturreservat dekker til sammen og hver for seg store områder av fastlands-Smøla og utgjør en viktig del i bevaringen av naturtypene på Smøla.

Plan- og bygningsloven vil i mange tilfeller tilgodese bevaringen av mange små områder, men for å sikre områder som er særlig viktige må disse vernes mot faktorer som kan ødelegge disse. Den kontinuerlige utviklingen med utbygging, forurensing, omdisponering av areal m.m. som truer eksistensen av mange naturtyper i Norge og Plan- og bygningsloven stiller seg ofte ikke sterkt nok mot disse påvirkningene. Å verne Hopavassdraget NR og Midt-Smøla NR vil sikre området mot permanente inngrep, slik at framtidens generasjoner også vil kunne få oppleve disse unike naturtypene.

2 SKILDRING OG STATUS

Vernet naturreservat etter NML § 37

Som naturreservat kan vernes områder som blant annet inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype eller på annen måte er særlig viktig for det biologiske mangfoldet. Naturreservat er den strengeste form for områdevern etter naturmangfoldloven når det gjelder inngrep og aktivitet.

2.1 Områdeskildring

2.1.1 Hopavassdraget

Grensene til naturreservatet blir i sør avgrenset av veien mellom Frostadheia og Fuglvågen, og mot nord krysser reservatet fylkesveg 669 øst for Hopen og inkluderer elveosen.

Selve vassdraget har sitt utsprang fra Pilsbekken sør for Frostadheia, som inngår i Midt-Smøla naturreservat. Fra sør renner Pilsbekken mot nord til Korsvatnet og Hopavassdraget fortsetter heretter i nordøstlig retning gjennom Mellomvatnet og Litlvatnet mot utløpet øst for Hopen. Hopavassdraget har sitt forløp gjennom en grunn bekkedal og utgjør, med tilhørende sidevassdraget, kjernen i naturreservatet. Det øvrige området består hovedsakelig av en kombinasjon av større myrflater og tørre lyng- og nakne fjellknauser i et flatt landskap. Spredt i landskapet finnes et utall av små tjern og innsjøer – de fleste av disse er vegetasjonsrike. Høyeste punktet er 33 m.o.h., men ellers ligger størsteparten av reservatet mellom 20 og 25 m.o.h.

I selve utløpet nord for fylkesveg 669 danner elven et delta med 3 utløp, hvorav bare utløpet mot nord inngår som en del av naturreservatet. Elveosen er karakterisert ved en rekke naturlige terskeldammer hvorav den nederste er tidevannspåvirket.

Området har et oseanisk klima med milde vintre og relativ lave sommertemperaturer, og med et årsgjennomsnitt på ca. 8 °C. Området strekker seg ca. 10 km fra kysten mot midten av øya og det observeres en svak temperaturgradient med et relativt mer kontinentalt preget klima i den sørligste delen av reservatet. Hopavassdraget ligger i den sørboreale vegetasjonssonen med en gjennomsnittlig nedbørsmengde på rundt 900-1200 mm og ca. 220 nedbørsdøgn.

Hopavassdraget naturreservat dekker et samlet areal på 10.960 daa hvorav ca. 835 daa er ferskvann og sjøareal.

2.1.2 Midt-Smøla

Midt-Smøla naturreservat avgrenses i nord av veien mellom Fuglvågen og Frostadheia, og grensa går videre østover langs sørsiden av innmarksarealene på Frostadheia og Moldstadheia. Her krysser reservatgrensa veien mellom Nerdvika og Frostadheia, og fortsetter videre østover for å inkludere Storvatnet, Åndevatnet, Siritjørna, Svartvatnet, Aurevatnet og deler heretter Kongsvatnet innen grensen igjen krysser veien. Her fortsetter reservatet sørover til det sørøstlige hjørne i Helldalsbekken og videre vestover langs den nordlige side av Leirvikvatnet til å inkludere Bollvatnet. Heretter går grensen nordover og følger vannskillet mellom innmarkene på Røkmynen og Røkvatnet hvor selve vatnet er inkludert i naturreservatet. Der fylkesveg 669 krysser Fuglvågvasdraget går den vestlige grense for naturreservatet. Herfra følger grensen stort sett veien mot Frostadheia med unntak av Toppmyrene sør for veien.

I Midt-Smøla finnes det 4 hovedvasdrag som løper gjennom grunne bekkedaler i øst-vestlig retning. Fuglvågvasdraget har sitt utspring rundt Storvatnet og renner vestover gjennom Kjysvatnet, Sandvatnet, Øvre- og Nedre Fuglvågvannene. Elven går med lite fall ned til Nedre Fuglevågvannet, og går i små stryk på strekningen derfra til sjøen. Aurebekken/Roksvågelven har sitt utspring rundt Svartvatnet vest for veien mellom Nelvika og Frostadheia, og renner heretter gjennom Kongsvatnet østover til Aurevatnet innen det går over i Aurebekken som ligger utenfor reservatet.

Langs den nordlige reservatgrense renner Pilsbekken som danner den øvre delen av Hopavassdraget. Bekken har sitt utspring sør for Moldstadheia.

I den sørligste enden er deler av Hinnåvassdraget, fra Maurdalstua til Bollvatnet, inkludert i reservatet.

Topografien i naturreservatet er karakterisert av store flate myrområder i den nordligste delen og mot midten, og store områder med lynnheia og nakne fjellknauser i den øvrige delen av reservatet.

Området har et oseanisk klima med milde vintre og relativt lave sommertemperaturer, og med et årsgjennomsnitt på ca. 8 °C. Området dekker det sentrale Smøla og høyeste punktet er 40 m.o.h. ellers ligger området mellom 10 – 30 m.o.h.

Midt-Smøla naturreservat dekker et samlet areal på 40.212 daa hvorav ca. 4.000 daa er ferskvann.

2.2 Eiendomsforhold

Hopavassdraget naturreservat omfatter eiendommene (gnr/bnr): 35/6, 42/1,3,4, 24, 44/1,2,3,4, 46/1,2,3, 48/1, 51/1,2,7, 53/1,2,3,4,5,6, 54/2,3,4,5,6,7,8,9,10,37, 55/1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12, 13, 14,15,16,17,18,19,20,21,23,24,31,32, 56/1,3,4, 57/1,2,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,21,22, 23,24,25,47,112 og 113 i Smøla kommune.

Midt-Smøla naturreservat omfatter eiendommene (gnr/bnr): 2/2,6,29,36,80, 3/1,2,3,4,5,6,8,12, 19,24,27, 5/1,2,3,6, 6/13,26,48, 8/1,2,3, 9/1,3,4,5,6,7,8,9,10, 19/1,2,4,6,7,10,12,16, 22/1,5,7, 23/1,2, 4,5,7, 34/5, 35/6, 42/1,3,4,24, 44/1,2,3,4, 46/1, 48/1, 51/2,7, 57/24 og 77 i Smøla.

2.3 Naturfaglige verdier

Den naturfaglige informasjonen her er stort sett hentet fra Fylkesmannen i Møre og Romsdals *Framlegg til Verneplan Smøla, 2003* samt øvrig forarbeid til vernet, men også muntlig informasjon fra fagfolk og andre med lokalkunnskap er tatt med. For både Midt-Smøla NR og Hopavassdraget NR gjelder det at de naturfaglige verdiene er komplekst sammensatte men overordnet kan de deles innenfor 4 naturtyper; vassdrag med vann, myrflater og myrkomplekser, heiområder samt kalkrike myrer og vassdrag.

Verdiene i Hopavassdraget naturreservat er hovedsaklig knyttet til hovedvassdraget samt tilløpsbekkene. Dalene som bekkene renner igjennom gir et gunstig våtmarksmiljø med gode forhold for beite og opphold for våtmarksfugler. Tilsvarende er det knyttet sterke verneverdier til vassdragene i Midt-Smøla med Fuglvågsvassdraget.

Av andefugler finnes stokkand, kvinand, brunnakke, krikand og grågås i stort antall. Av vadefugler finnes heilo, myrsnipe og småspove. Området benyttes også av både storlom og smålom som hekkeområde. Dessuten er området også viktig for havørn som beiteplass. På de tørre og høyereliggende partier med lynghei holder Smølalirypa til – dette er en variant av den vanlige norske lirypa og finnes bare på Smøla. Arten hadde en kraftig tilbakegang på 90-tallet, men det har de seneste år vært registrert en liten oppgang i bestanden. Det jaktes for tiden ikke på arten.

Av pattedyr finnes oter som de seneste år har vært ganske tallrik innenfor spesielt Hopavassdraget NR men også i Midt-Smøla NR. De seneste år har det innvandret hjort fra hovedsakelig Hitra og disse har nå etablert en egen bestand på Smøla. Størsteparten av denne stammen holder seg hovedsakelig rundt innmarksarealene på Frostadheia, men kan også observeres innenfor naturreservatene.

I Hopaelva og Fuglevågsvassdraget finnes det gode stammer av sjøørret, og i de fleste vann med gjennomstrømming finnes det også bestander av stasjonær ørret.

Nord for Skjølbergvågen, i den sørligste delen av Midt-Smøla NR finnes et område som preges av kalk i undergrunnen. Dette forholdet bidrar til at vegetasjonssammensetningen blir annerledes enn i de mindre kalkrike områdene.

Trusler

I begge reservatene har det vært plantet sitkagran og bergfuru – de største forekomstene er for Midt-Smøla i den sørvestlige del samt sporadiske plantninger langs den nordlige reservatgrensen. I Hopavassdraget finnes de største plantninger i elvosen og opp langs vassdraget. De største truslene ligger i dag i spredningsfaren fra disse og spesielt spredning fra plantefelter som ligger i direkte tilknytning til reservatene.

Tilsig av næringsstoffer fra landbruket kan være et problem i forhold til unaturlig gjengroing av vassdrag og manglende vassføring til følge. Motsatt har tilsiget også hatt den positive effekten å skape bedre beiteområde for rastende fugler. Overordnet sett er det lite ønskelig med næringstilsig.

Sitkagran

Sitkagran har sin opprinnelige utbredelse i det nordvestlige Nord-Amerika. Den ble innført til Norge grunnet sin evne til å vokse fort samt evne til å motstå høy saltholdighet i luften. Derfor er den i størst utstrekning plantet langs vestkysten av Norge, og plantefelt er svært vanlige helt nord til Troms. Den har stor sprednings- evne og fortrenger annen vegetasjon. Treet kjennes på den blågrønne fargen på nålene og på de skarpe nålene. Sitka er kategorisert med Svært høy risiko i norsk svarteliste. Les mer på www.artsdatabanken.no.

Foto: Rasmus Christensen

Tilsig av næringsstoffer fra landbruket kan være et problem i forhold til unaturlig gjengroing av vassdrag og manglende vassføring til følge. Motsatt har tilsiget også hatt den positive effekten å skape bedre beiteområde for rastende fugler. Overordnet sett er det lite ønskelig med næringstilsig.

2.4 Kulturminner

De to naturreservatene er fattige på fornminner. Av nyere tids kulturminner finner man spor etter gruvedriften nord for Skjølberg i Midt-Smøla naturreservat. Tre av gruveinnslagene ligger i reservatet. I Hopavassdraget er det en ruin etter ei kvern sør for Kastjønna.

2.5 Bevaringsmål

Hopavassdraget:

”Formålet med naturreservatet er å ta vare på et tilnærmet urørt og nasjonalt verdifullt våtmarksområde med vassdrag og myr på kysten, med naturlig tilknyttet plante- og dyreliv, og økologiske funksjoner. Zoologisk har området spesiell verdi som hekkeområde og trekk- og overvintringslokalitet for en rekke fuglearter. Området har og mye oter og er et godt fiskevassdrag. Botanisk er naturtypene knyttet til utløpet, og elven er vurdert viktig i et intakt kystvassdrag. Videre er de velutviklede og intakte høgmyrene vurdert som svært viktige. Området har pedagogisk og vitenskapelig interesse.” Verneforskrifta § 2

Midt-Smøla:

”Formålet med naturreservatet er å ta vare på et tilnærmet urørt og internasjonalt verdifullt våtmarks- og myrområde, med naturlig tilknyttet plante- og dyreliv, og økologiske funksjoner. Zoologisk er det spesiell verdi knyttet til området som hekkeområde og trekk- og overvintringslokalitet for en rekke fuglearter. Botanisk er området svært viktig med store intakte høgmyrer, kalkrike enger, kystlynghei, kalksjøer, kalkrike kilder/bekker og rikmyr. Området har også vitenskapelig og pedagogisk interesse.” Verneforskrifta § 2

Verneforskrifta skal konkretiseres først og fremst gjennom forvaltningsmål og bevaringsmål for reservatet. Verneformålet viser i hovedsak hvilke naturkvaliteter man ønsker å bevare i verneområdet.

Forvaltningsmål

Dette er et samlet begrep for alle målsetninger knyttet til naturverdier/kvaliteter i et verneområde. Slike mål kan også bli knyttet opp mot rekreasjon, jakt, landbruk og andre brukerinteresser.

Naturtype

Med naturtype forstås et ensartet, avgrenset område i naturen som innbefatter plante- og dyreliv og miljøfaktorer.

Tilstandsvariabel

Med tilstandsvariabel forstås den eller de egenskaper ved en naturtype som bevaringsmålene er rettet mot.

Bevaringsmål

Bevaringsmål er den tilstanden en ønsker at et utvalg av naturkvaliteter i et verneområde skal ha. Bevaringsmåla skal helst være målbare, og kan eksempelvis presiseres gjennom mål for areal eller forekomst av bestemte arter.

Tilstandsklasse

Tilstandsklasse er en inndeling i god, middels og dårlig. Dette forteller oss i hvilken tilstand naturtypen er i.

Tabell 1: Oversikt over bevaringsmål og tiltak for Hopavassdraget naturreservat

Hopavassdraget naturreservat						
Mål nr	Naturtype	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Overvåking	Tilstands-klasse	Tiltak
Ho1	Myrkomplekser med innsjøer, kystmyr (A08).	Areal myr i naturlig utforming uten fysiske inngrep.	Bevare intakte myrarealer uten inngrep og spredning av fremmede treslag	SNO, bruk av flyfoto	God	Unngå inngrep og spredning av fremmede treslag
Ho2	Vassdrag med tilhørende innsjøer, viktig bekkedrag (E06)	Sjørretbestander og leveområder for sjørret	Sikre gytebestand og smoltproduksjon på dagens nivå. Sikre optimale gyte- og oppvekstområder	Smøla JFF	Middels	Moderat opprensning av bekker, restaurering av gytebekker. Sikre optimale gyteområder for sjørret samt fri passasje til disse.
Ho3	Vassdrag med tilhørende innsjøer, viktig bekkedrag (E06)	Brunnakke, stokkand og krikkand	Bevare egnede habitater for hekking og beite for brunnakke, stokkand og krikkand	Smøla JFF og SNO	God	Ingen spesielle
Ho4	Heiområder, innslag av kystlynghei (D07).	Smølalirype	Opprettholde min. 100 daa yngre røsslynghei.	Årlig taksering SNO, JFF	Dårlig	Beite og lyngbrenning Årlig taksering
Ho5	Myrkomplekser med innsjøer, kystmyr (A08).	Tall hekkende par smålom	Årlig hekking av smålom	Kontroll av SNO og ornitologer	God/ middels	Unngå fysiske inngrep og forstyrrelse. Informasjon

Tabell 2: Oversikt over bevaringsmål og tiltak for Midt-Smøla naturreservat

Midt-Smøla naturreservat						
Mål nr	Naturtype	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Overvåking	Tilstands-klasse	Tiltak
1	Kystmyr (A08)	Areal myr i naturlig utforming uten fysiske inngrep.	Bevare intakte myrarealer uten inngrep og spredning av fremmede treslag	SNO, bruk av flyfoto	Middels	Unngå inngrep Fjerne sitkagran
2	Vassdrag med tilhørende innsjøer, viktig bekke- drag (E06)	Sjøørretbestander og leveområder	Sikre gytebestand og smoltproduksjon på dagens nivå. Sikre optimale gyte- og oppvekstområder	Smøla JFF utfører jevnlig kontroll	Middels	Moderat opprensning av bekker, restaurering av gytebekker. Sikre optimale gyteområder for sjøørret samt fri passasje til disse.
3	Heiområder, innslag av kystlynghei (D07).	Smølalirype	Opprettholde min. 100 daa yngre røsslynghei.	Årlig taksering SNO, JFF	Dårlig	Beite og lyngbrenning
4	Kalkkrevende vegetasjon i mosaikk Skjølberg-Maurdalen. Rikmyr (A05), naturbeitemark (D04)	Inngrepsfrie områder med rikmyr, kalkrike lyngheier, baserike enger og kilder med rik vegetasjon. Forekomst av orkidéer	Bevare inngrepsfrie kalkvegetasjonsområder. Sikre årlig blomstring av eng-marihand, lappmarihand, brunskjene	Kontroll SNO og botanikere	God	Unngå fysiske inngrep, beite og slått i høvelig mengde og tidspunkt
5	Myrkomplekser med innsjøer, kystmyr (A08).	Tall hekkende par storlom og smålom	Årlig hekking av smålom og storlom	Kontroll av SNO og ornitologer	God/ middels	Unngå fysiske inngrep og forstyrrelse. Informasjon

3 BRUKERINTERESSER

3.1 Verneforskrifta og brukerinteressene

Verneforskrifta danner grunnlag og rammer for hvilke aktiviteter som er tillatt i Midt-Smøla og Hopavassdraget naturreservat. I dette kapittelet vil verneforskrifta bli knyttet mot ulike brukerinteresser. Begge verneforskriftene ligger som vedlegg 1 og 2.

Forskrifta for Hopavassdraget er oppbygget slik at det av § 1 går fram hvilket formål vernet har. I § 3 framgår det hvilke regler som gjelder for reservatet, her er det opplistet hvilke aktiviteter som ikke er tillatt innenfor reservatet. I § 4 er det omtalt de tiltakene som er unntatt fra reglene i § 3, mens det i § 7 går fram hvilke tiltak forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til etter søknad. I § 5 omtales ferdselsrestriksjonene i reservatet, mens § 6 viser hvilke ferdselsformål som er unntatt fra forbudet. Aktiviteter som er forbudte gjennom forskriftene i §§ 3 og 5, og som ikke er nevnt i §§ 4 eller 6, er i utgangspunktet forbudte.

Malen for forskrifta Midt-Smøla er ikke endret siden vernevedtaket, og har en litt annen struktur enn de andre reservatene på Smøla. Her går det fram av § 2 hvilket formål vernet har. I § 3 framgår det hvilke regler som gjelder for reservatet, her er det opplistet hvilke aktiviteter som ikke er tillatt innenfor reservatet. I § 4 er det omtalt de aktivitetene som er unntatt fra reglene i § 3, mens det i § 5 går fram hvilke aktiviteter forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til etter søknad. Aktiviteter som er forbudte gjennom forskriftene i § 3, og som ikke er nevnt i §§ 4 eller 5 er i utgangspunktet forbudte.

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra verneforskriftene i enkelte tilfeller etter naturmangfoldloven (NML) § 48. Tolking av forskriftene er nærmere omtalt i kapittel 5.2.

3.2 Jordbruk

Dyrka mark

Det finnes ingen innmark i verken Hopavassdraget NR eller Midt-Smøla NR, men det grenser dyrket mark opp til naturreservatene. Grøfteanlegg i tilknytning til disse leder avrenningsvann inn i reservatene.

Hopavassdraget NR grenser i vest mot Vestli hvor det finnes grøfter som fører inn i reservatet. Gåsevassbekken renner fra øst gjennom dyrkede arealer, gjennom Gåsevatnet, inn i reservatet til Måbergtua og ender til sist opp i Hopavassdraget nord for Korsvatnet. Denne er preget av næringsrik avrenning. Tilsig av næringsstoffer til Hopavassdraget vurderes å ha relativ stor betydning for vannfloraen og med høyere plantebiomasse produksjon til følge.

Midt-Smøla NR grenser til dyrket mark til Røkvatnet i vest, sør for Kongsvatnet i øst samt langs Pilsbekken i nord.

I Fuglevågvasdraget er det betydelige gjengroingsproblemer i Litjvatnet, og det er påvist svært høye næringssaltverdier i Storvatnet. Her har det enkelte år vært oppblomstring av blågrønnalger.

Det er ikke tillatt å dyrke opp arealer innenfor naturreservatene.

Beiting

Det beiter sau i områdene ved Kongsvollen og Bergli. Tidligere har begge reservatene vært sterkere benyttet til beiting. I forbindelse med skjøtsel av områdene (se kap. 4.1) er det ønskelig med et avgrenset beite i enkelte områder. Disse områdene vil i tilfelle skulle inngjerdes og antallet av beitedyr må ikke være større enn at det ikke påvirker formålet med vernet. Det legges til rette for beiting i Hopavassosen.

I verneforskrifta § 4, nr. 7 fastslås at:

«Reglene i § 3 er ikke til hinder for: Beiting og tilleggsføring av utegangersau i tråd med krav etter dyrevernloven.»

Man bør legge til rette for at slik tilleggsføring skjer utenfor naturreservatene slik at man unngå motorferdsel, tilførsel av høy-/silorester og konsentrert tråkkslitasje. Dette ser ikke ut til å bli noe problem slik naturreservatene er arronderte.

Det skal bemerkes at oppsetting av gjerder og leskur i henhold til § 5 nr. 3 er søknadspliktig. I verneforskriftene for begge naturreservatene framgår det av § 6, at:

”Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet regulere beitetrykket i hele eller deler av reservatet.”

Forvaltningsmål for landbruk

- Legge til rette for beiting
- Organisert lyngavbrenning kan gjennomføres
- Uønskede leplantinger og gjengroing kan fjernes

3.3 Jakt og fiske

Fiske

Smøla er kjent som et meget bra område for sjø- og brunørretfiske. Smølas relativt flate topografi gjør at ørreten er i stand til å benytte de fleste vassdrag. De mange strømmer og store ferskvannstilførsler skaper også et gunstig miljø for ørreten. Det observeres dessuten av og til laks i vassdragene – disse stammer med størst sannsynlighet fra de mange oppdrettsanlegg rundt Smøla.

I Midt-Smøla er det hovedsakelig Fuglvågvassdraget, Sandvatnet, Kjysvatnet og Storvatnet som benyttes til sportsfiske. Dessuten benyttes Svartvatnet og Kongsvatnet med utløp østover til Indre Roksvåg. I Hopavassdraget benyttes hele vassdraget fra elveosen øst for Hopen til Korsvatnet midt i reservatet.

I henhold til verneforskriftenes § 4 "Reglene i § 3 er ikke til hinder for" framgår det av nr. 4;

"Fiske etter lakse- og innlandsfiske_loven og fiske etter havressurs_loven."

Fiske er derfor ikke berørt av vernet.

Jakt

Både Hopavassdraget og Midt-Smøla brukes til jaktformål. Det har tidligere vært jaktet på smølalirype, men grunnet kraftig tilbakegang har Smøla Jeger- og Fiskerforening gjennomført en frivillig fredning av lirypa de siste årene. Det gjennomføres årlige takseringer for å overvåke bestandens utvikling, og det har de seneste år vært registrert en liten oppgang i bestanden, men ennå ikke tilstrekkelig til at det åpnes for jakt. Det jaktes på stokkand, brunnakke, krikand, hare, hjort og grågås. Forskriftene er ikke til hinder for:

"Jakt og fangst etter vilt_loven i tiden f.o.m. 21. august t.o.m. 14. april"

Alle jaktbare arter kan fanges eller felles i samsvar med jaktidsreguleringene etter vilt_loven, dog ikke utenfor tidsrommet 21. august - 14. april.

Reduksjon av villminkbestanden er ønskelig i begge reservatene for å unngå skader på hekkende fugl, og er et viktig skjøtselstiltak. En dispensasjon til fangst av villmink i medhold til forskrift om jakt må vurderes med hjemmel i naturmangfold_loven § 48.

For tidligjakt på gås gjelder det jf. forskriftenes § 5. nr. 7, at:

"Jakt på grågås i perioden f.o.m. 15. juli t.o.m. 20. august i tråd med godkjent forvaltningsplan."

I forvaltningen av grågås vil fylkesmannen legge til grunn en kommunalt utarbeidet og godkjent forvaltningsplan for grågås. Et slikt løyve til jakt vil ikke gis til den enkelte jeger, men generelt til kommunen, evt. et utmarkslag som måtte organisere slik tidligjakt.

Det skal bemerkes at; *"Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift regulere tidspunktet for jakt og fangst samt forby jakt på enkelte arter ut over reglene i vilt_loven."* jf. § 7 i verneforskriftene. Det avvikles jaktprøver for fuglehunder, og det kan påregnes at det gis tillatelse til at disse kan fortsette.

Det kan oppstå behov for motorisert transport av felt hjort i forbindelse med ettersøk av trafikkskadde eller skadeskutte dyr. Ettersøksringen vil kunne påregne å få løyve til hensynsfull motorisert transport av dyr som ikke lar seg frakte ut på annet vis. Utenom jakttida vil dette måtte vurderes etter naturmangfold_loven § 48.

Forvaltningsmål for jakt og fiske

- Jakt kan skje i samsvar med viltlovens bestemmelser
- Jakt og fangst av villmink kan skje hele året. I tida 15. april – 20. august blir dette gjennomført som et skjøtselstiltak i regi av forvaltningsmyndigheten.
- Det åpnes for jakt på rype når bestanden tåler en beskatning.
- Jakthundtrening og jaktprøver kan gjennomføres på en hensynsfull måte
- Ettersøk og frakt av skadd vilt kan skje på en hensynsfull måte
- Fiske kan skje i samsvar med bestemmelser i lov om anadrom laksefisk og innlandsfisk

3.4 Friluftsliv og rekreasjon

Det finnes anlagte turstier i begge verneområdene (se fig. 2) i regi av Smøla Idrettslag. Hovedparten av disse er synlige passasjer gjennom landskapet uten tekniske inngrep. Det er ved tursti 15 anlagt en gangbro hvor stien krysser Hopavassdraget mellom Korsvatnet og Mellomvatnet.

Utover dette er det anlagt en gapahuk 200 meter oppstrøms fylkesveg 669 ved Hopaelvens utløp. Denne benyttes i hovedsak til skoleutflukter og arrangementer i regi av Smøla Jeger- og fiskeforening.

Jf. verneforskriftenes § 3 nr. 5. er ”*Bruk av reservatet til teltleirer, idrettsarrangement eller andre større arrangement forbudt*”.

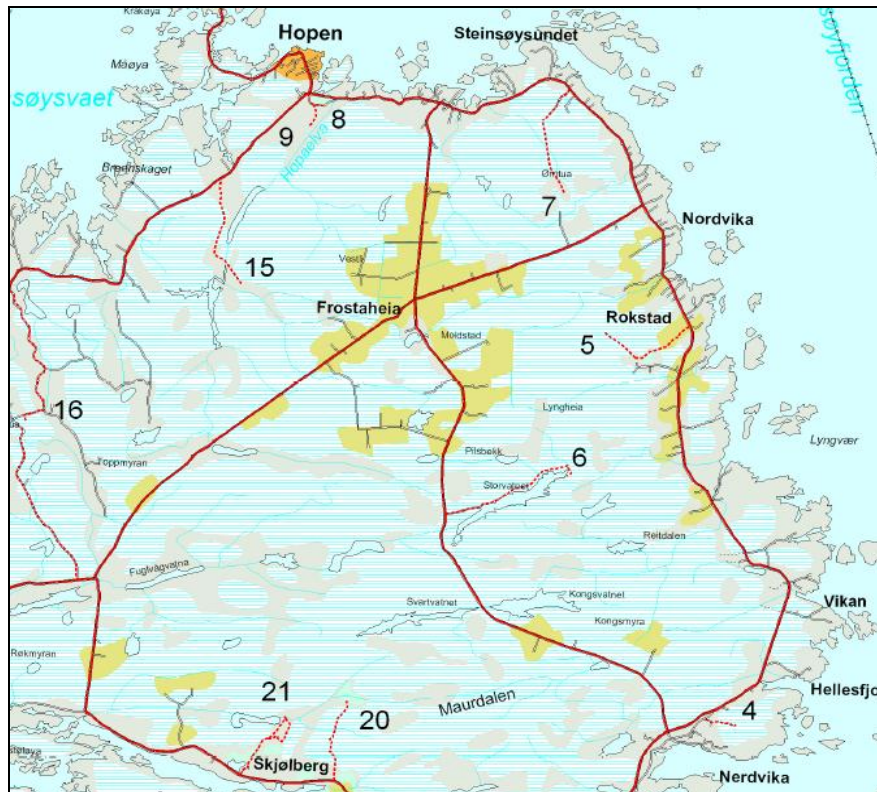
Aktivitetene som skjer i følge med førnevnte turstier og gapahuk vil i hovedsak ikke være i strid med § 3 nr. 5, og kan gjennomføres som tidligere

I tilfelle av større idrettsarrangementer og lignende vil det kunne gis tillatelse med hjemmel i § 5 nr. 6.

Vinteren 2010 ble det gitt tillatelse til oppkjøring av skiløype i reservatene grunnet tykt snødekke. Tiltaket vurderes å ha liten påvirkning på verneverdiene, men stor verdi for befolkningen. Dersom det skulle oppstå en lignende, ekstraordinær situasjon, kan naturmangfoldloven § 48 vurderes brukt.

Norsk Myrmuseum har i forbindelse kommet med forslag og ønsker å anlegge en enkel sti fra veien ved Pilsvatnet frem til Pilstua. Dette for å kunne gi besøkende en mulighet for å se ut over de store sammenhengende myrrealene på Kjysvassmyra.

Det vil være hensiktsmessig at en slik sti anlegges langs høydedragene sør for Pilsvatnet uten større inngrep. Evt. parkeringsanlegg skal ligge utenfor verneområdene.

Figur 2: Anlagte turstier i Hopavassdraget og Midt-Smøla

Forvaltningsmål for friluftsliv og rekreasjon

- Fri ferdsel med nødvendig hensyntagen til dyre- og planteliv
- Større arrangementer (eks. orienteringsløp el. lign.) bør ikke forekomme i perioden 1. april – 1. juli
- Tillatelser til faste poster for turorientering skal ta hensyn til dyre- og planteliv

3.5 Undervisning og forskning

NTNU har i samarbeid med utenlandske forskningsinstitusjoner gjennomført ulike undersøkelser av myrområdene. Dette kan fortsette, og det er ønskelig å bygge opp kunnskapen om naturreservatene.

Det er planer om å anlegge en natursti i nordlige deler av Midt-Smøla naturreservat i regi av Norsk Myrmuseum. Dette bør kombineres med annen informasjon, og kan gjennomføres.

Forvaltningsmål for undervisning og forskning

- Det skal legges til rette for undervisning, formidling og forskning innenfor verneområdet så lenge dette ikke går ut over verneformålet for reservatet

3.6 Bygninger og tekniske inngrep

Det er oppført noen hytter i områdene. I Midt-Smøla er det fire hytter, to ved Stortvatnet, en ved Svartvatnet og en ved Pilsvatnet. I Hopavassdraget blir det et nedlagt pumpehus ved Kasttjønna brukt som et privat lager.

Fylkesveg FV669 krysser ca. 70 meter av Hopavassdraget naturreservat i Hopavassosen. Her er det bygd bru over vassdraget, og man ser også rester av den gamle bygdevegen oppstrøms. Ca. 3100 meter av FV383 går gjennom Midt-Smøla naturreservat fra Svartvatnet/Kongsvatnet til Pilsbekken.

Smøla kommunes vannverk ligger delvis i naturreservatene. I Midt-Smøla ligger en pumpe-stasjon i en trebygning ved Stortvatnet. Her ligger også et høydebasseng. Det er bygd veg fra fylkesvegen fram til pumpestasjonen. Anleggene ved Stortvatnet er tilknyttet tre ulike vannledninger. Mot vest går vannledningen ca. 6200 meter på nordsida av Fuglevågvasdraget fram til Fuglevågen, mot sør går det ca. 2600 meter ledning til Kongsvollen, og mot nord ligger ca. 1100 meter av traséen på strekningen fram til Bergli. I Hopavassdraget krysser vannledningen på en 350 meter strekning i Hopavassosen, og en sidegren går i en sløyfe på ca 400 meter fra Hopavassosen til husene ved Kasttjønna. Et settefiskanlegg hadde tidligere vannuttak fra Litjvatnet. Inntaksledning og –arrangement finnes fortsatt.

Det går en 20 kV kraftlinje gjennom Hopavassdraget naturreservat over Kasttjønna på en ca. 400 meter strekning. Denne kraftlinjen går også gjennom Midt-Smøla naturreservat 5900 meter fra Leirviktjønna til Pilsbekken. Kraftlinja fra Smøla Vindpark går i kabel ca. 1300 meter gjennom Midt-Smøla naturreservat, under Fuglevågvasdraget, og videre sørover på østsida av fylkesveg 669 i randsonen til naturreservatet.

Kraftlinjen og vannledningen kan driftes og vedlikeholdes. Motoriserte transportmidler kan brukes ved akutt utfall og ledningsbrudd, forutsatt at det sendes melding til forvaltningsmyndigheten i ettertid. Bruk av motorisert transport ved planlagt vedlikehold skal omsøkes. Det vil da bli søkt brukt kjøretretraser og utstyr som gir minst mulig skade på verneverdiene.

I Maurdalen er det installasjoner etter gruvedrift. Det har vært ytre ønske fra grunneier om å utføre vedlikeholdsarbeid på disse og gjøre dem tilgjengelige for besøkende.

Forvaltningsmål for bygninger og tekniske inngrep

- Det skal ikke oppføres nye bygninger i verneområdene
- Eksisterende bygg og anlegg kan vedlikeholdes etter gjeldende regelverk.
- Kraftlinjen og vannledningen kan vedlikeholdes.
- Større oppgraderinger og planlagt motorferdsel skal gjennomføres slik at det ikke skjer skader på verneverdiene.
- Større oppgraderinger og planlagt motorferdsel skal gjennomføres slik at det ikke skjer skader på verneverdiene.
- Eksisterende veger kan brukes og vedlikeholdes. Det skal tas hensyn til faren for spredning av fremmede arter og forurensning av reservatene

4 FORVALTNINGSOPPGAVER OG TILTAK

4.1 Oppsyn

4.1.1 Status og utfordringer

Med et vernevedtak oppstår det behov for å føre kontroll med at vernebestemmelsene og vilkårene i eventuelle dispensasjonsvedtak blir etterlevd. Statens Naturoppsyn (SNO) har ansvaret for oppsynet i verneområdene i Norge.

SNO har oppsynsmyndighet i medhold av lov av 21. juni 1996 om statlig naturoppsyn og politimyndighet etter miljølovene (friluftsløven, naturmangfoldloven, motorferdselloven, kulturminneloven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeloven og deler av forurensningsloven). I tillegg til kontrolloppgavene etter disse lovene skal oppsynet drive veiledning og informasjon, skjøtsel, tilrettelegging, registrering og dokumentasjon. Mange av disse tiltakene blir gjort i samråd med fylkesmannen og er nærmere presentert i denne planen.

4.1.2 Tiltak

- 1) SNO skal besøke områdene minst to ganger i måneden.

4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak

Med *skjøtsel* menes aktive tiltak på økologisk grunnlag som forvaltningsmyndigheten eller de som er tildelt slik myndighet setter i gang for å ta vare på naturkvalitetene i området i samsvar med verneformålet. Lovhjemmel til skjøtselstiltak finnes i NML § 47. Dersom forvaltningsmyndigheten finner det nødvendig kan de også benytte motoriserte kjøretøyer i forbindelse med godkjente skjøtselstiltak.

Forvaltningsmyndigheten kan ikke pålegge grunneierne å utføre skjøtelsoppgaver, men et tett samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten og grunneierne er viktig for å oppnå gode og helhetlige resultater i verneområdene. All skjøtsel skal skje i samarbeid med fylkesmannen/kommunen og Statens naturoppsyn (SNO). Gjennomføring av tiltak med omfattende aktiviteter skal skje i perioden 1. juli til 31. mars. Dette for å unngå forstyrrelse av hekkende fugl.

Skjøtsel i områdene er hjemlet i verneforskriftenes § 9, og tiltak listet i denne forvaltningsplanen konkretiserer de aktuelle tiltak som finnes nødvendige for å oppnå bevaringsmålene.

Fjerning av fremmede treslag

Det er viktig å fjerne de fremmede treslagene sitkagran og bergfuru i reservatene. De representerer en reell fare for den lokale floraen ved spredning og fortrenging av annen

vegetasjon. Det er i dag fortsatt en del frøtre av sitkagran og bergfuru inne i reservatene, og de frøtre som står langs grensene sprer planter inn i reservatene.

For å fjerne spesielt sitkagran må de frøtreene med størst fare for ytterligere spredning fjernes etterfulgt av beiting for å hindre gjengroing. De områdene hvor dette kan være et stort problem skal inngjerdes og beites slik at det ikke strir med verneformålet.

Tiltak mot gjengroing i vassdragene

Smøla Jeger- og Fiskerforening har gjennom en årrekke gjennomført opprensning av både Hopavassdraget og Fuglvågvasdraget, både for å skape bedre passasjemulighet for vandrende fisk, men også for å gjøre området bedre tilgjengelig for sportsfiske. I henhold til kap. 3.2 om jordbruk framgår det at deler av vassdragene i både Hopavassdraget og Fuglvågvasdraget mottar tilsig av næringsstoffer fra innmark. Det er derfor trolig at gjengroingen av planter i vassdragene, i stor grad ikke er en naturlig prosess, men er framskyndet av menneskeskapt tilsig av næringsstoffer.

I områdene er særlig bekken mellom Storvatnet og Kjysvasstjønnna særlig utsatt for gjengroing da denne tidligere har vært kanalisert i forbindelse med utbyggingen av pumpestasjonen ved Storvatnet. Bekken var ved besikting i juli 2010 kraftig gjengrodd og vannet hadde et diffust løp gjennom vegetasjonen.

Vitenskapsmuseet ved NTNU i Trondheim har i september 2010 gjennomført registreringer av Hopavassdraget og Fuglvågvasdraget mhp. kartlegging av fisketetthet, bunndyr og vannkvalitet.

Betydningen av gjengroingen vurderes for nedenstående vassdrag å ha en reell effekt på oppgangen av sjøørret. Gjengroing i enkelte områder har ført til at vannet får et diffust forløp gjennom et bredt profil slik at en egentlig strømrinne ikke lengre forekommer. Ved lav vannføring vil det skape problemer for vandring av sjøørret. Det vurderes samtidig at gjengroing i første omgang er en naturlig prosess, men at næringstilsig fra landbruket har ført til en kraftig fremskyndelse av denne prosessen.

Sweco AS har utarbeidet en enkel skjøtelsesplan for vassdragene basert på kunnskapen fra disse undersøkelsene. Her er det sett på gjengroing og de flaskehalsene dette måtte skape. Det er sett på kritiske punkt og strekninger, og det er foreslått skjøtselstiltak. Kostnadene ved tiltakene er skissert, og vil bli vurdert blant framtidige forvaltningstiltak. Tiltakene bør samordnes med kommunale tiltaksplaner etter vanddirektivet, og tiltakene i vassdragene må sees i sammenheng med tiltak mot avrenning fra land. Det kreves tett samarbeid med andre aktører og myndigheter. Aktuelle områder for tiltak kan være:

- Kjysvasbekken mellom Storvatnet og Kjysvasstjønnna
- Pilsbekken fra Pilsvatnet til innløp Korsvatnet
- Hopaelva fra Korsvatnet til utløp

Villmink

Villminken utgjør en særlig stor trussel for hekkende fugl i reservatene, og den kan også desimere sjørretbestanden. Det er derfor ønskelig med en aktiv innsats for å minimere bestanden. Dette kan skje ved å ha feller må lett tilgjengelige plasser, men også jakt med hund kan være effektivt.

Lyngbrenning

Lyngbrenning har i nyere tid vært utprøvd på Toppmyra. Tiltaket har ført til oppblomstring av grasarter og fornying av røsslyngen. I utgangspunktet tjener lyngbrenning lite formål som et selvstendig tiltak for bevaring av kulturlandskapet med mindre det etterfølges av beiting. Selvstendig lyngbrenning på Midt-Smøla og i Hopavassdraget NR tjener i første omgang ikke som et skjøtselstiltak for kulturlandskapet, men som et tiltak for å bedre fødetilgangen for Smølaliryra.

Skjøtselstiltak

- Fjerne etablerte plantefelt av sitkagran og bergfuru samt småplanter/gjengroing fra disse
- Etablere beiting i område med stor fare for gjengroing av sitkagran/bergfuru
- Fangst og felling av villmink i vassdragene
- Lyngbrenning der dette kan følges opp av beiting

4.3 *Overvåkning og kartlegging av naturkvaliteter*

Det er behov for omfattende overvåkning av naturkvalitetene, jf. bevaringsmålene i denne planen. Dette skal skje i regi av forskningsinstitusjoner, naturoppsynet og frivillige organisasjoner.

Overvåkningstiltak

- To årlige takseringer av rypebestanden, en i april/mai samt en i august
- Taksering av hekkende lommer, vadefugler og traner
- Kartlegging av kalkkrevende vegetasjon Skjølberg-Maurdalen
- Registrering av gytende sjørret og ungfiskproduksjon
- Kartlegging av fremmede treslag og andre planter

4.4 Informasjon og tilrettelegging

All informasjon skal utarbeides av eller i samarbeid med fylkesmannen/kommunen.

Informasjons- og tilretteleggingstiltak

- Utarbeide brosjyre om verneområdene på Smøla
- Sette opp informasjonstavler i verneområdene
- Informasjon på nett gjennom Naturbase, Miljøstatus m.m.
- Sikre og informere om graven i Maurdalen
- Etablere tursti i regi av Norsk Myrmuseum

Smålom er en karakterart i de mindre vannene på Smøla (foto: Espen Lie Dahl)

5 SAKSBEHANDLING

5.1 Forvaltningsmyndighet

Ansvar for forvaltningen av Hopavassdraget og Midt-Smøla naturreservater involverer følgende myndigheter:

- 1) **Miljøverndepartementet (MD)** er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. MD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven.
- 2) **Direktoratet for naturforvaltning (DN)** er øverste fagmyndighet for naturvernområder i Norge og har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturmangfoldloven. DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. DN er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. DN skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.
- 3) **Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FM)** er per i dag forvaltningsmyndighet for Hopavassdraget og Midt-Smøla naturreservater.
- 4) **Smøla kommune** er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning innen naturreservatene, eksempelvis plan- og bygningsloven og motorferdselloven.

5.2 Lovverk, føringer og forvaltning

I dette underkapitlet går man igjennom det viktigste lovgrunnlaget som regulerer forvaltningen av de 2 naturreservatene.

5.2.1 Verneforskriftene

Verneforskrifta for Hopavassdraget naturreservat finnes som vedlegg 1, og verneforskrifta for Midt-Smøla naturreservat som vedlegg 2. Forskriftene har noen forskjeller i de generelle unntakene (§§ 4 og 6) og unntak etter søknad (§ 7). Selv om den generelle dispensasjons-hjemmelen i forskriftas kap. VIII nå er erstattet av § 48 i naturmangfoldloven, slår overgangsbestemmelsene i lovens § 77 fast at eldre vernevedtak fortsatt gjelder inntil Kongen måtte bestemme noe annet. . Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet et rundskriv «Forvaltning av verneforskrifter» (DN 2010) som legges til grunn for saksbehandlninga.

Verneforskrifta har som formål å opprettholde den tilstanden som området var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Det er Fylkesmannens ansvar at verneforskrifta blir forvaltet i forhold til verneformålet, og hvis verneverdiene forringes, er det Fylkesmannens ansvar at nødvendige tiltak blir igangsatt. Forvaltninga av verneområdet skal skje med et langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenkning hos både de

daglige brukerne og Fylkesmannen. Forvaltningsplanen for Hopavassdraget og Midt-Smøla naturreservater er planlagt å rulleres hvert 10. år for å kunne fange opp eventuelle endringer i verneområdet (jf. kapittel 6).

5.2.2 Prinsippene i naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen.

Prinsippene kommer til anvendelse også ved forvaltning av eksisterende verneområder, herunder forvaltningsplaner.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Videre skal kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen vektlegges. Det er opp gjennom årene gjennomført ulike naturfaglige undersøkelser i Hopavassdraget og Midt-Smøla naturreservater, og det foreligger flere rapporter som dokumenterer naturkvalitetene. Dette kunnskapsgrunnlaget er lagt til grunn i forvaltningsplanen. Kunnskap om historisk bruk er også lagt til grunn i planen, bl.a. i forbindelse med vurdering av skjøtselstiltak.

Ut fra dagens kunnskap, vil aktivitetene som vil kunne foregå i henhold til verneforskriften, neppe ha noen særlig negativ innvirkning på artene og naturtypene som ønskes ivaretatt gjennom vernet. Verneforskrifta er til hinder for aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ innvirkning på verneverdiene. Forvaltningsplanen er utarbeidet innenfor rammen av de restriksjoner som er satt i verneforskrifta. Vi vurderer det slik at forvaltningsplanen og oppfølging av denne med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene i området, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Den foreliggende kunnskapen om artenes bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i dette området, vurderes å stå i et rimelig forhold til forvaltningsplanens karakter, og retningslinjen om kunnskapsgrunnlaget i § 8 anses som oppfylt. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i denne planen, jf. naturmangfoldloven § 9.

Forvaltningsplanen gir nærmere retningslinjer for aktiviteter som er tillatt i naturreservatet innenfor rammen av verneforskrifta og naturmangfoldloven. Vurdering av den enkelte aktivitet i forhold til samlet belastning i verneområdet, vil være meget relevant ved vurdering av søknader om dispensasjoner fra verneforskriften. I forbindelse med forvaltningsplanen er det utarbeidet nærmere bevaringsmål for ulike naturkvaliteter som grunnlag for overvåking av naturtilstanden i området. Dette vil gi et styrket grunnlag for å kunne vurdere samlet belastning av ulike aktiviteter i området. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, får ikke særlig betydning, ettersom verneforskrifta som forvaltningsplanen bygger på legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området. De tiltakene som vil kunne gjennomføres vurderes ikke å ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem.

Prinsippene i § 12 vurderes å være relevante. Prinsippet om beste tilgjengelige teknikker og driftsmetoder vurderes som aktuelt bl.a. i forbindelse med skjøtselstiltak. Prinsippet om beste lokalisering vurderes som relevant i forbindelse med bl.a. behandling av søknader om dispensasjoner, både når det gjelder spørsmålet om dispensasjon bør gis og eventuelt hvilke vilkår som bør settes. Forvaltningsplanen legger opp til skjøtselstiltak som er vurdert å være best mulig tilpasset naturkvalitetene en ønsker å ta vare på. Gjennom den overvåking av naturtilstanden som planen legger opp til, vil en få et godt grunnlag for å evaluere gjennomførte skjøtselstiltak og ev. foreta korrigeringer både når det gjelder teknikker/metoder og lokalisering.

5.2.3 Forholdet til andre lovverk

Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven går foran andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheter mellom bestemmelsene. Det er også viktig å merke seg at det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene i områder vernet etter naturmangfoldloven. Ved søknader om tillatelse til motorisert ferdsel vil det i de fleste tilfeller være nødvendig med både dispensasjon fra motorferdselloven og fra verneforskriften, eventuelt § 48 i naturmangfoldloven. Med få unntak vil verneforskrifta ha strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet av fylkesmannen. Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor verneområdet.

Etter naturmangfoldloven § 49 man skal vektlegge verneverdiene i naturreservatene for tiltak utenfor som kan påvirke verneområdet, og som trenger tillatelser etter annet lovverk.

5.2.4 Tolkning av unntaksreglene i verneforskrifta for Hopavassdraget naturreservat

I **§§ 4 og 6** i verneforskrifta er det listet opp en rekke aktiviteter som kan utføres uten forutgående tillatelse eller dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten. For å sikre en mest mulig konsekvent forvaltning og forutsigbare rammebetingelser for ulike brukerinteresser omtales disse nærmere og innholdet konkretiseres for de tilfeller det kan oppstå tvil om hvordan de skal forstås:

§ 4 nr. 1 gir, i tråd med allemannsretten, rett til sanking av bær og matsopp. Det er ikke tillatt å fjerne annet enn dette, som eksempelvis planter eller plantedeler.

§ 4 nr. 2 nevner fiske og fangst i reservatet. Fiske, fangst og skjellsanking er tillatt i henhold til gjeldende lover.

§ 4 nr. 3 åpner for jakt og fangst i perioden 21. august til 14. april etter jaktbare arter i gjeldende jakttider i henhold til gjeldende lover. Dette innebærer at tidlig jakt på grågås ikke er tillatt uten forutgående søknad jf. § 7 nr. 7. All jakt krever lokalt jaktkort. Fangst av villmink kan skje hele året i tråd med gjeldende viltlov og betraktes som et viktig skjøtselstiltak.

§ 4 nr. 4 gir tillatelse til vedlikehold av eksisterende grøfter og øvrige anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet. Det er ikke tillatt å etablere nye grøfteanlegg uten forutgående søknad jf. § 7 nr. 2. Motorferdsel på land i forbindelse med vedlikehold av grøfter og anlegg er søknadspliktig jf. § 7. nr. 1a).

§ 4 nr. 5 åpner for beiting og tilleggsføring av utegangersau. Oppsetting av gjerde og leskur er søknadspliktig jf. § 5 nr. 3. Bemerk at Direktoratet for naturforvaltning jf. § 6. kan regulere beitetrykket av hensyn til verneformålet.

§ 4 nr. 6 gir grunneier/rettighetshaver rett til å legge opp båt på en etablert båt plass. Det er ikke tillatt å bygge naust eller etablere ny opplagsplass.

§ 4 nr. 7 a) gir rett til å drifte og vedlikeholde eksisterende energi- og kraftanlegg. Det er ikke tillatt å anlegge nye kabelføringer eller anlegg i reservatene.

§ 4 nr. 7 b) åpner for akutte tiltak i forbindelse med istandsetting av strømforsyningsnettet. Motorisert ferdsel i forbindelse med dette er tillatt når forvaltningsstyremakten i etterkant blir meddelt dette.

§ 4 nr. 7 c) gir mulighet for å oppgradere/fornye kraftledninger for å heve spenningsnivået og øke linjetverrsnittet. Slike tiltak skal varsles til forvaltningsmyndigheten før de påbegynnes; dette for å avklare om tiltaket evt. skal behandles etter § 7 nr. 9.

§ 6 nr. 1 omtaler aktivitet av nasjonal karakter og for utrykningskjøretøyer. Dette er alltid tillatt i vernede områder. Dette omfatter ikke unntak for øving for nevnte formål. Ingen privatpersoner kan handle etter dette punktet uten kontakt med forvaltningsmyndigheten. Dette punktet åpner også for gjennomføring av skjøtselstiltak.

§ 6 nr. 2 åpner for akutt ferdsel med motorisert fartøy til å hente ut syke eller skadde dyr fra landbruksbesetninger. Det er ikke tillatt å hente ut dyr nedlagt i forbindelse med jakt. Forvaltningsstyremakten eller oppsynet (SNO) skal varsles før gjennomføringen.

§ 6 nr. 3 åpner for motorferdsel og motorisert vedlikehold av offentlig og privat veg.

5.2.5 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifta for Hopavassdraget naturreservat

I **§ 7** i verneforskrifta finnes en del spesifiserte aktiviteter og formål som forvaltningsmyndigheten kan tillate etter søknad. Ved behandling av slike søknader vil det med utgangspunkt i prinsippene i naturmangfoldloven legges særlig vekt på tiltakets virkning på verneformålet:

Nr. 1 a) gir hjemmel for å tillate motorisert ferdsel når dette er nødvendig og skjer i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 nr. 3, 4, 7a) og 7c)

Nr 1 b) kan forvaltningsmyndigheten bruke for å tillate motorisert ferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 5 nr. 2, 3, 4, 5 og 8. Tillatelse gitt i forhold til disse 5 punktene krever evt. særskilt tillatelse til motorisert ferdsel etter denne paragrafen.

Nr. 2 åpner for tillatelse til å etablere nye grøfter som drenerer tilgrensende innmark eller anlegg av brønner i forbindelse med utmarksbeiting. Vi vurderer etablering av brønner ved hus som uaktuelt.

Nr. 3 åpner for tillatelse til oppsetting av gjerder og leskur i forbindelse med beiting. Forholdet vurderes aktuell for begge verneområdene i forbindelse med skjøtselstiltak.

Nr. 4 gir mulighet for å tillate restaurering og vedlikehold av kulturmark gjennom uttak av tuegras, høymole og tistel på beite- og slåttemark, maskinell pussing og fjerning av trær og busker. Samtidig åpner denne paragrafen for brenning av lyng og grasheier.

Nr. 5 åpner for tillatelse til istandsetting, vedlikehold, skjøtsel av og forskning på kulturminner.

Nr. 6 gir mulighet for å tillate gjennomføring av større arrangement, større teltleirer, idrettsarrangement samt bruk av sykkel og hest i reservatet. En skoleutflukt regnes til eksempel ikke som et større arrangement og vil i utgangspunktet være mulig uten forutgående tillatelse.

Nr. 7 åpner for å tillate tidlig jakt på grågås f.o.m. 15. juli t.o.m. 20. august i tråd med godkjent forvaltningsplan. Det vil være naturlig at kommunen retter en samlet søknad og ikke fra enkeltpersoner.

Nr. 8 åpner for å tillate fornyelse av kraftledninger, telefonledninger og jordkabler. Aktiviteter som ikke naturlig faller under § 4 nr. 7 c) vil bli behandlet etter denne hjemmel. Slike aktiviteter skal alltid vurderes i forhold til evt. alternative løsningsmodeller og etter en minimums skadevirkning.

Nr. 9 åpner for å tillate tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.

Nr. 10 åpner for å tillate øvingskjøring til formål nevnt under § 4 nr. 1. Slike øvelser skal søkes lagt utenfor naturreservatet.

5.2.6 Tolking av unntaksreglene i verneforskrifta for Midt-Smøla naturreservat

I **§§ 4 og 6** i verneforskrifta er det listet opp en rekke aktiviteter som kan utføres uten forutgående tillatelse eller dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten. For å sikre en mest mulig konsekvent forvaltning og forutsigbare rammebetingelser for ulike brukerinteresser omtales disse nærmere og innholdet konkretiseres for de tilfeller det kan oppstå tvil om hvordan de skal forstås:

§ 4 nr. 1 gir, i tråd med allemannsretten, rett til sanking av bær og matsopp. Det er ikke tillatt å fjerne annet enn dette, som eksempelvis planter eller plantedeler.

§ 4 nr. 2 nevner fiske og fangst i reservatet. Fiske, fangst og skjellsanking er tillatt i henhold til gjeldende lover.

§ 4 nr. 3 åpner for jakt og fangst i perioden 21. august til 14. april etter jaktbare arter i gjeldende jakttider i henhold til gjeldende lover. Dette innebærer at tidlig jakt på grågås ikke er tillatt uten forutgående søknad jf. § 7 nr. 7. All jakt krever lokalt jaktkort. Fangst av

villmink kan skje hele året i tråd med gjeldende viltlov og betraktes som et viktig skjøtselstiltak.

§ 4 nr. 4 gir tillatelse til vedlikehold av eksisterende grøfter og øvrige anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet. Det er ikke tillatt å etablere nye grøfteanlegg uten forutgående søknad jf. § 7 nr. 2. Motorferdsel på land i forbindelse med vedlikehold av grøfter og anlegg er søknadspliktig jf. § 7. nr. 1a).

§ 4 nr. 5 åpner for beiting og tilleggsføring av utegangersau. Oppsetting av gjerde og leskur er søknadspliktig jf. § 5 nr. 3. Bemerk at Direktoratet for naturforvaltning jf. § 6. kan regulere beitetrykket av hensyn til verneformålet.

§ 4 nr. 6 gir grunneier/rettighetshaver rett til å legge opp båt på en etablert båtplass. Det er ikke tillatt å bygge naust eller etablere ny opplagsplass.

§ 4 nr. 7 a) gir rett til å drifte og vedlikeholde eksisterende energi- og kraftanlegg. Det er ikke tillatt å anlegge nye kabelføringer eller anlegg i reservatene.

§ 4 nr. 7 b) åpner for akutte tiltak i forbindelse med istandsetting av strømforsyningsnettet. Motorisert ferdsel i forbindelse med dette er tillatt når forvaltningsstyremakten i etterkant blir meddelt dette.

§ 4 nr. 7 c) gir mulighet for å oppgradere/fornye kraftledninger for å heve spenningsnivået og øke linjetverrsnittet. Slike tiltak skal varsles til forvaltningsmyndigheten før de påbegynnes; dette for å avklare om tiltaket evt. skal behandles etter § 7 nr. 9.

§ 6 nr. 1 omtaler aktivitet av nasjonal karakter og for utrykningskjøretøyer. Dette er alltid tillatt i vernede områder. Dette omfatter ikke unntak for øving for nevnte formål. Ingen privatpersoner kan handle etter dette punktet uten kontakt med forvaltningsmyndigheten. Dette punktet åpner også for gjennomføring av skjøtselstiltak.

§ 6 nr. 2 åpner for akutt ferdsel med motorisert fartøy til å hente ut syke eller skadde dyr fra landbruksbesetninger. Det er ikke tillatt å hente ut dyr nedlagt i forbindelse med jakt. Forvaltningsstyremakten eller oppsynet (SNO) skal varsles før gjennomføringen.

§ 6 nr. 3 åpner for motorferdsel og motorisert vedlikehold av offentlig og privat veg.

5.2.7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifta for Midt-Smøla naturreservat

I **§ 7** i verneforskrifta finnes en del spesifiserte aktiviteter og formål som forvaltningsmyndigheten kan tillate etter søknad. Ved behandling av slike søknader vil det med utgangspunkt i prinsippene i naturmangfoldloven legges særlig vekt på tiltakets virkning på verneformålet:

Nr. 1 a) gir hjemmel for å tillate motorisert ferdsel når dette er nødvendig og skjer i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 nr. 3, 4, 7a) og 7c)

Nr 1 b) kan forvaltningsmyndigheten bruke for å tillate motorisert ferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 5 nr. 2, 3, 4, 5 og 8. Tillatelse gitt i forhold til disse 5 punktene krever evt. særskilt tillatelse til motorisert ferdsel etter denne paragrafen.

Nr. 2 åpner for tillatelse til å etablere nye grøfter som drenerer tilgrensende innmark eller anlegg av brønner i forbindelse med utmarksbeiting. Vi vurderer etablering av brønner ved hus som uaktuelt.

Nr. 3 åpner for tillatelse til oppsetting av gjerder og leskur i forbindelse med beiting. Forholdet vurderes aktuell for begge verneområdene i forbindelse med skjøtselstiltak.

Nr. 4 gir mulighet for å tillate restaurering og vedlikehold av kulturmark gjennom uttak av tuegras, høymole og tistel på beite- og slåttemark, maskinell pussing og fjerning av trær og busker. Samtidig åpner denne paragrafen for brenning av lyng og grasheier.

Nr. 5 åpner for tillatelse til uttak av plantefelt og fremmede treslag. Dette vil som oftest være viktige skjøtselstiltak som bør gjennomføres.

Nr. 6 åpner for tillatelse til istandsetting, vedlikehold, skjøtsel av og forskning på kulturminner.

Nr. 7 er hjemmel for å tillate oppføring av bygninger som går tapt ved brann eller naturskade samt restaurering av eksisterende bygninger.

Nr. 8 gir mulighet for å tillate gjennomføring av større arrangement, større teltleirer, idrettsarrangement samt bruk av sykkel og hest i reservatet. En skoleutflukt regnes til eksempel ikke som et større arrangement og vil i utgangspunktet være mulig uten forutgående tillatelse.

Nr. 9 åpner for å kunne tillate tidlig jakt på grågås f.o.m. 15. juli t.o.m. 20. august i tråd med godkjent forvaltningsplan. Det vil være naturlig at kommunen retter en samlet søknad og ikke fra enkeltpersoner.

Nr. 10 åpner for å tillate fornyelse av kraftledninger, telefonledninger og jordkabler. Aktiviteter som ikke naturlig falder under § 4 nr. 7 c) vil bli behandlet etter denne hjemmel. Slike aktiviteter skal alltid vurderes i forhold til evt. alternative løsningsmodeller og etter en minimums skadevirkning.

Nr. 11 åpner for å kunne tillate tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.

Nr. 12 åpner for å kunne tillate øvingskjøring til formål nevnt under § 4 nr. 1. Slike øvelser skal søkes lagt utenfor naturreservatet.

5.2.6 Generelle dispensasjonsbestemmelser

I § 10 i verneforskrifta finnes den generelle unntaksparagrafen. I dag er denne erstattet av § 48 i naturmangfoldloven, jf. §§ 8 – 12 (se kapittel 8.2). Fra den opprinnelige generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 10 er følgende dispensasjonsformål videreført i naturmangfoldlovens § 48:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Dispensasjon i særlige tilfeller når det ikke er i strid med formålet med vernet gjelder hovedsakelig bagatellmessige inngrep/tiltak eller forstyrrelser av forbigående karakter og som er av stor betydning for søker og ikke i konflikt med verneverdiene. Tiltak som kan forringe eller ødelegge verneverdiene i Hopavassdraget og Midt-Smøla naturreservater vil ikke kunne gis dispensasjon etter denne bestemmelsen.

Dispensasjon for arbeider av vesentlig samfunnsmessig verdi gjelder for tiltak som ikke ble vurdert eller var aktuelle på vernetidspunktet. Dispensasjon hjemlet i dette punktet skal kun gis under helt særskilte forhold av nasjonal betydning. Det vil ikke være tilstrekkelig grunnlag for å innvilge dispensasjon med bakgrunn i denne bestemmelsen i saker som kun har lokal eller regional betydning.

5.2.7 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 3. Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Hopavassdraget og Midt-Smøla naturreservater:

- 1) Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskrifta sendes Fylkesmannen i Møre og Romsdal.
- 2) Normalt vil verneforskrifta ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskrifta før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskrifta kan ikke overstyres av annet lovverk.
- 3) Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteresser. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på verneverdiene og forholdet til øvrige brukerinteresser.
- 4) Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Smøla kommune, Statens Naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning.
- 5) Klage på vedtak gjort av fylkesmannen skal behandles etter reglene i forvaltningsloven. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for alle saker etter verneforskrifta. En eventuell klage på vedtak sendes Direktoratet for naturforvaltning via Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen foretar forberedende klagebehandling og vurderer innholdet i klagen. Fylkesmannen kan etter dette endre sitt opprinnelige vedtak. Dersom fylkesmannen opprettholder sitt vedtak, skal klagen oversendes Direktoratet for naturforvaltning for endelig behandling og vedtak.

6 FORVALTNINGSPLANENS GYLDIGHET

Forvaltningsplanen for Midt-Smøla naturreservat og Hopavassdraget naturreservat gjelder fram til ny forvaltningsplan er vedtatt. Fylkesmannen er i samarbeid med Smøla kommune ansvarlig for revideringen av planen. Man tar sikte på å gjøre dette hvert 10. år, første gang i 2020. Fylkesmannen kan revidere planen på et tidligere tidspunkt om det er nødvendig. Bevaringsmålene vil bli revidert i samsvar med nasjonale standarder når disse foreligger, uavhengig av rullering av forvaltningsplanen.

7 REFERANSER

- Artsdatabanken, 2010. *Norsk rødliste for arter 2010*.
<http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=273&amid=8288>
- Artsdatabanken, 2011. *Norsk rødliste for naturtyper 2011*.
<http://www.artsdatabanken.no/artArticle.aspx?m=260>
- Artsdatabanken, 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*.
<http://www.artsdatabanken.no/artPage.aspx?m=30&amid=75>
- Bergan, P.I. & B.R. Skatvold, 2012. *Tiltak for å bedre forholdene for sjøørret i vassdrag på Smøla*. Upubl. rapport til Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Sweco oppdrag 580971.
- Direktoratet for naturforvaltning, 2001. *DN-håndbok 17-2001 – Områdevern og forvaltning*.
- Direktoratet for naturforvaltning, 2001. *Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv november 2001, rev. februar 2010*.
- Direktoratet for naturforvaltning, 2007. *DN-håndbok 13-2007 – Kartlegging av naturtyper. Verdsetting av biologisk mangfold* http://www.dirnat.no/publikasjoner/handbok_13/
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 1998. *Prosjekt “Verneplan for Smøla kommune” Fagrapport Rapport nr 6/98*.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 2003. *Framlegg til Verneplan Smøla - høyringsutkast*
- Folkestad, A. O., 1978. *Ornitologisk viktige våtmarksområder i Norge*. Miljøverndepartementet.
- Grønningsæter, Erik, 2007. *Lokalitetsguide til fugler og dyr i Møre og Romsdal*.
- Gaarder, G & J.B. Jordal, 2000. *Botaniske tilleggsregistreringer for verneplanarbeidet på Smøla*. Miljøfaglig Utredning, rapport 2000:3.
- Jordal, J, B. 2004: *Kartlegging av naturtyper i Smøla kommune*.
- Moen, A. 1998. *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss.
- Norderhaug, A. 1991. *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget, Fagernes.
- Norsk institutt for naturforskning, 1991. *Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare*. NINA-utredning. Trondheim.
- Sjursen, Aslak, G. Kjærstad, J.V. Arnekleiv & L. Rønning, 2011. *Vurdering av økologisk tilstand i utvalgte vassdrag på Smøla 2010*. NTNU Vitenskapsmuseet. Zool. notat 2011-2.

Nettsteder

Artsdatabanken. <http://www.artsdatabanken.no/frontpage.aspx?m=2>

Direktoratet for naturforvaltning, 2008. Naturbase. www.dirnat.no

Fylkesmannen i Møre og Romsdal. www.fylkesmannen.no/More-og-Romsdal/

Lovdata, 2009. www.lovdata.no/

Miljøstatus i Norge. www.miljostatus.no/

Smøla kommune. <http://www.smola.kommune.no/>

Vedlegg 1 - Forskrift Hopavassdraget naturreservat

FORSKRIFT OM VERNEPLAN FOR SMØLA I MØRE OG ROMSDAL FYLKE. FREDING AV HOPAVASSDRAGET NATURRESERVAT I SMØLA KOMMUNE

Fastsett ved kongeleg resolusjon 9. januar 2009 i medhald av lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremja av Miljøverndepartementet. Endra av Direktoratet for naturforvaltning 6. juli 2011 med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 77 jf. delegasjonsbrev frå Miljøverndepartementet av 3. november 1988.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å ta vare på eit område som inneheld trua og sårbar natur i form av eit tilnærma urørt og nasjonalt verdifullt våtmarksområde med vassdrag og myr på kysten, med naturleg tilknytt plante- og dyreliv, og økologiske funksjonar. Zoologisk har området spesiell verdi som hekkeområde og trekk- og overvintringslokalitet for ei rekke fuglearter. Området har og mye oter og er eit godt fiskevassdrag. Botanisk er naturtypene knytt til utløpet, og elva er vurdert som viktig i eit intakt kystvassdrag. Vidare er dei velutvikla og intakte høgmyrene vurdert som svært viktige. Området har pedagogisk og vitskapleg interesse.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet vedkjem følgjande gnr/bnr: 35/6, 42/1,3,4,24, 44/1,2,3,4, 46/1,2,3, 48/1, 51/1,2,7, 53/1,2,3,4,5,6, 54/2,3,4,5,6,7,8,9,10,37, 55/1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19, 20,21,23,24,31,32, 33,34,35, 56/1,3,4, 57/1,2,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,21,22,23,24,25,47,112,113 i Smøla kommune.

Reservatet dekkjer eit totalareal på ca. 10.960 daa, der ca. 10.125 daa er landareal, og ca. 835 daa er ferskvatn og sjøareal.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1: 20000 datert Miljøverndepartementet januar 2009. Dei nøyaktige grensene for reservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart er lagra i Smøla kommune, hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 3 Vernereglar

I naturreservatet må ingen føreta noko som forringar verneverdiane som er vist i verneformålet.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar:

1. Vegetasjonen på land og i vatn, medrekna tang, tare og daude planter, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet. Nye plantearter må ikkje innførast. Planting og såing er ikkje tillate.
2. Alt dyreliv, inkludert reirplassar og hiområde, er freda mot skade, øydelegging og unødig forstyrring. Utsetjing av dyr er ikkje tillate.
3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre dei naturgitte tilhøva, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg, andre varige eller mellombelse innretningar, etablering av oppdrettsanlegg, skjelkulturar som krev anlegg, plassering av campingvogner, brakker og liknande, opplag av båt, framføring av kloakkleidningar, luftleidningar eller jordkablar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering, lagring av masse,

lagring eller dumping av avfall, tilføring av kloakk, anna forureinande stoff, kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel, kalk eller gjødsel. Forsøpling er forbode. Opplistinga er ikkje uttømmende.

4. Bruk av reservatet til telteirar, idrettsarrangement eller andre større arrangement er forbode.
5. Bruk av sykkel og hest utanom eksisterande vegar og stigar er forbode.

§ 4 Generelle unntak frå vernereglane

Reglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for:

1. Sanking av bær og matsopp.
2. Fiske etter lakse- og innlandsfisklova og fiske og fangst etter gjeldande lovverk.
3. Jakt og fangst etter gjeldande lovverk i tida f.o.m. 21. august t.o.m. 14. april.
4. Drift og vedlikehald av grøfter og anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet.
5. Beiting og tilleggsfôring av utegangarsau i tråd med krav etter dyrevernlova.
6. Opplag av småbåt på etablert båtplass for grunneigar/rettshavar.
7. a) Drift og vedlikehald av eksisterande energi- og kraftanlegg.
b) Naudsynt istandsetjing ved akutt utfall av straumforsyninga. Ved bruk av motorkøyretøy skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyremakta.
c) Oppgradering/fornyng av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnitt, når dette ikkje medfører store negative endringar i forhold til fredingsformålet. Tiltakshavar skal varsle forvaltningsstyremakta før arbeidet startar.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel:

1. Motorisert ferdsel til lands er forbode, medrekna start og landing med luftfartøy.
2. Lågtflyging under 300 m er forbode.
3. Bruk av vasscooter, vasski, paraglider og liknande er forbode. Forbodet gjeld også bruk av motor på modellbåtar, modellfly og liknande.

§ 6 Generelle unntak frå ferdselsreglane

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær, operativ verksemd og tiltak i politi-, brannvern-, ambulanse-, rednings- og oppsynsteneste, og gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgåver som er bestemt av forvaltningsstyremakta. Unntaket omfattar ikkje øvingskøyring.

Ferdselsreglane i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for:

2. Motorisert transport av sjuke eller skadde dyr. Køyring kan først skje etter at det skadde/sjuke dyret er lokalisert og forvaltningsstyremakta eller oppsynet er varsla.
3. Motorferdsel på og vedlikehald av offentleg og privat veg.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar

Forvaltingsstyresmakta kan etter søknad gi løyve til:

1. Nødvendig motorferdsel i samband med:
 - a. Aktivitetar nemnt i § 4 nr. 3, 4, 7 bokstav a) og bokstav c).
 - b. Aktivitetar/tiltak som det vert gjeve dispensasjon til med heimel i § 7 nr. 2, 3, 4, 5 og 8.
2. Etablering av nye grøfteutløp for drenering av tilgrensande areal og graving eller muring av brønnar i beiteområde og ved hus.
3. Oppsetting av gjerde, kve og leskur i samband med beiting av utmarksareal.
4. Restaurering og vedlikehald av kulturmark gjennom manuelt uttak av tuegras, høymole og tistel på beite- og slåttemark, maskinell pussing og fjerning av tre og buskar. Der det er tradisjon for det kan det og bli gitt løyve til brenning av gras og lyngheier.
5. Istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av, og forskning på kulturminne.
6. Avgrensa bruk av reservatet i strid med det som er fastsett i § 3 nr. 4 og 5.
7. Jakt på grågås i perioden f.o.m.15. juli t.o.m. 20. august i tråd med godkjent forvaltningsplan.
8. Oppgradering og fornying av kraftleidningar, telefonleidningar og jordkabler som ikkje fell inn under § 4 nr. 7 bokstav c).
9. Tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk.
10. Øvingskøyring for formål nemnt i § 4 nr. 1.

§ 8 Regulering av beite

Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til fredingsformålet ved forskrift regulere beitetrykket i heile eller delar av reservatet.

§ 9 Regulering av jakt

Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til fredingsformålet ved forskrift regulere tidspunktet for jakt og fangst samt forby jakt på enkelte artar ut over reglane i viltlova.

§ 10 Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltingsstyresmakta kan gjere unntak frå fredingsforskrifta dersom det ikkje strir mot formålet med vernevedtaket og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom sikkerheitsomsyn eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det nødvendig.

§ 11 Skjøtsel

Forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, kan iverksetje tiltak for å oppretthalde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet i medhald av naturmangfaldlova § 47.

§ 12 Forvaltningsplan

Det skal utarbeidast forvaltningsplan med nærare retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 13 Forvaltningsmynde

Direktoratet for naturforvaltning fastset kven som skal ha forvaltningsmynde etter denne forskrifta.

§ 14 Iverksetjing

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Vedlegg 2 - Forskrift Midt-Smøla naturreservat

FORSKRIFT OM VERNEPLAN FOR SMØLA I MØRE OG ROMSDAL FYLKE. FREDING AV MIDT-SMØLA NATURRESERVAT I SMØLA KOMMUNE

Fastsett ved kongeleg resolusjon 9. januar 2009 i medhald av lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremja av Miljøverndepartementet. Endra av Direktoratet for naturforvaltning 30.10. 2012 med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 77 jf. delegasjonsbrev frå Miljøverndepartementet av 3. november 1988.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å ta vare på eit område som inneheld trua og sårbar natur i form av eit tilnærma urørt og internasjonalt verdifullt våtmarks- og myrområde, med naturleg tilknytt plante- og dyreliv, og økologiske funksjonar. Zoologisk er det spesiell verdi knytt til området som hekkeområde og trekk- og overvintringslokalitet for ein rekke fuglearter. Botanisk er området svært viktig med store intakte høgmyrar, kalkrike enger, kystlynghei, kalksjøar, kalkrike kjelder/bekker og rikmyr. Området har også vitskapeleg og pedagogisk interesse.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet vedkjem følgjande gnr/bnr: 2/2, 6, 29, 36, 80, 3/1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 19, 24, 27, 5/1, 2, 3, 6, 6/13, 26, 48, 8/1, 2, 3, 9/1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 19/1, 2, 4, 6, 7, 10, 12, 16, 22/1, 5, 7, 23/1, 2, 4, 5, 7, 34/5, 35/6, 42/1, 3, 4, 24, 44/1, 2, 3, 4, 46/1, 2, 3, 48/1, 51/1, 2, 7 i Smøla kommune.

Reservatet dekkjer eit totalareal på ca. 40 212 daa der ca. 36 000 daa er landareal, og ca. 4 000 daa er ferskvatn.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1: 20000 datert Miljøverndepartementet januar 2009. Dei nøyaktige grensene for reservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart er lagra i Smøla kommune, hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 3 Vernereglar

I naturreservatet må ingen føreta noko som forringar verneverdiane som er vist i verneformålet.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar:

1. Vegetasjonen på land og i vatn, medrekna tang, tare og daude planter, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet. Nye planteartar må ikkje innførast. Planting og såing er ikkje tillate.
2. Alt dyreliv, inkludert reirplassar og hiområde, er freda mot skade, øydelegging og unødig forstyrring. Utsetjing av dyr er ikkje tillate.

3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre dei naturgitte tilhøva, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg, andre varige eller mellombelse innretningar, etablering av oppdrettsanlegg, skjelkulturar som krev anlegg, plassering av campingvogner, brakker og liknande, opplag av båt, framføring av kloakkleidningar, luftleidningar eller, jordkablar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering, lagring av masse, lagring eller dumping av avfall, tilføring av kloakk, anna forureinande stoff, kjemiske plantevern- eller skadedymiddel, kalk eller gjødsel. Forsøpling er forbode. Opplistinga er ikkje uttømmande.

4. Bruk av reservatet til telteirar, idrettsarrangement eller andre større arrangement er forbode.

5. Bruk av sykkel og hest utanom eksisterande vegar og stigar er forbode.

§ 4 Generelle unntak frå vernereglane

Reglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for:

1. Sanking av bær og matsopp.
2. Fiske og fangst etter gjeldande lovverk.
3. Jakt og fangst etter gjeldande lovverk i tida f.o.m. 21. august t.o.m. 14. april.
4. Drift og vedlikehald av grøfter og anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet.
5. Beiting og tilleggsforing av utegangarsau i tråd med krav etter dyrevernlova.
6. Opplag av småbåt på etablert båtplass for grunneigar/rettshavar.
7. a) Drift og vedlikehald av eksisterande energi- og kraftanlegg.
b) Naudsynt istandsetjing ved akutt utfall av straumforsyninga. Ved bruk av motorkøyretøy skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyremakta.
c) Oppgradering/fornyng av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnitt, når dette ikkje medfører store negative endringar i forhold til fredingsformålet. Tiltakshavar skal varsle forvaltningsstyremakta før arbeidet startar.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel:

1. Motorisert ferdsel til lands er forbode, medrekna start og landing med luftfartøy.
2. Lågtflyging under 300 m er forbode.
3. Bruk av vasscooter, vasski, paraglider og liknande er forbode. Forbode gjeld også bruk av motor på modellbåtar, modellfly og liknande.

§ 6 Generelle unntak frå ferdselsreglane

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær, operativ verksemd og tiltak i politi-, brannvern-, ambulanse-, rednings- og oppsynsteneste, og gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgåver som er bestemt av forvaltningsstyremakta. Unntaket omfattar ikkje øvingskøyring.

Ferdselsreglane i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for:

2. Motorisert transport av sjuke eller skadde dyr. Kjøring kan først skje etter at det skadde/sjuke dyret er lokalisert og forvaltningsstyresmakta eller oppsynet er varsla.
3. Motorferdsel på og vedlikehald av offentleg og privat veg.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gi løyve til:

1. Nødvendig motorferdsel i samband med:
 - a) Aktivitetar nemnt i § 4 nr. 3, 4, 7 bokstav a) og bokstav c).
 - b) Aktivitetar/tiltak som det vert gjeve dispensasjon til med heimel i § 7 nr. 2, 3, 4, 5 og 8.
2. Etablering av nye grøfteutløp for drenering av tilgrensande areal og graving eller muring av brønnar i beiteområde og ved hus.
3. Oppsetting av gjerde, kve og leskur i samband med beiting av utmarksareal.
4. Restaurering og vedlikehald av kulturmark gjennom manuelt uttak av tuegras, høymole og tistel på beite- og slåttemark, maskinell pussing og fjerning av tre og buskar. Der det er tradisjon for det kan det og bli gitt løyve til brenning av gras og lyngheier.
5. Avverking av plantefelt og uttak av framande treslag.
6. Istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av, og forskning på kulturminne.
7. Ny oppføring av bygningar som går tapt ved brann eller naturskade samt restaurering av eksisterande bygningar.
8. Avgrensa bruk av reservatet i strid med det som er fastsett i § 3 nr. 4 og 5.
9. Jakt på grågås i perioden f.o.m.15. juli t.o.m. 20. august i tråd med godkjent forvaltningsplan.
10. Oppgradering og fornying av kraftleidningar, telefonleidningar og jordkablar som ikkje fell inn under § 4 nr. 7 bokstav c).
11. Tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk.
12. Øvingskøyring for formål nemnt i § 6 nr. 1.

§ 8 Regulering av beite

Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til fredingsformålet ved forskrift regulere beitetrykket i heile eller delar av reservatet.

§ 9 Regulering av jakt

Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til fredingsformålet ved forskrift regulere tidspunktet for jakt og fangst samt forby jakt på enkelte artar ut over reglane i viltlova.

§ 10 Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå fredingsforskrifta dersom det ikkje strir mot formålet med vernevedtaket og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom sikkerheitsomsyn eller oppsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det nødvendig.

§ 11 Skjøtsel

Forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, kan iverksetje tiltak for å oppretthalde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet i medhald av naturmangfaldlova § 47.

§ 12 Forvaltningsplan

Det skal utarbeidast forvaltningsplan med nærare retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 13 Forvaltningsmynde

Direktoratet for naturforvaltning fastset kven som skal ha forvaltningsmynde etter denne forskrifta.

§ 14 Iverksetjing

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Vedlegg 3 - Naturmangfoldloven

Noen viktige bestemmelser i naturmangfoldloven

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

§ 48. *(dispensasjon fra vernevedtak)*

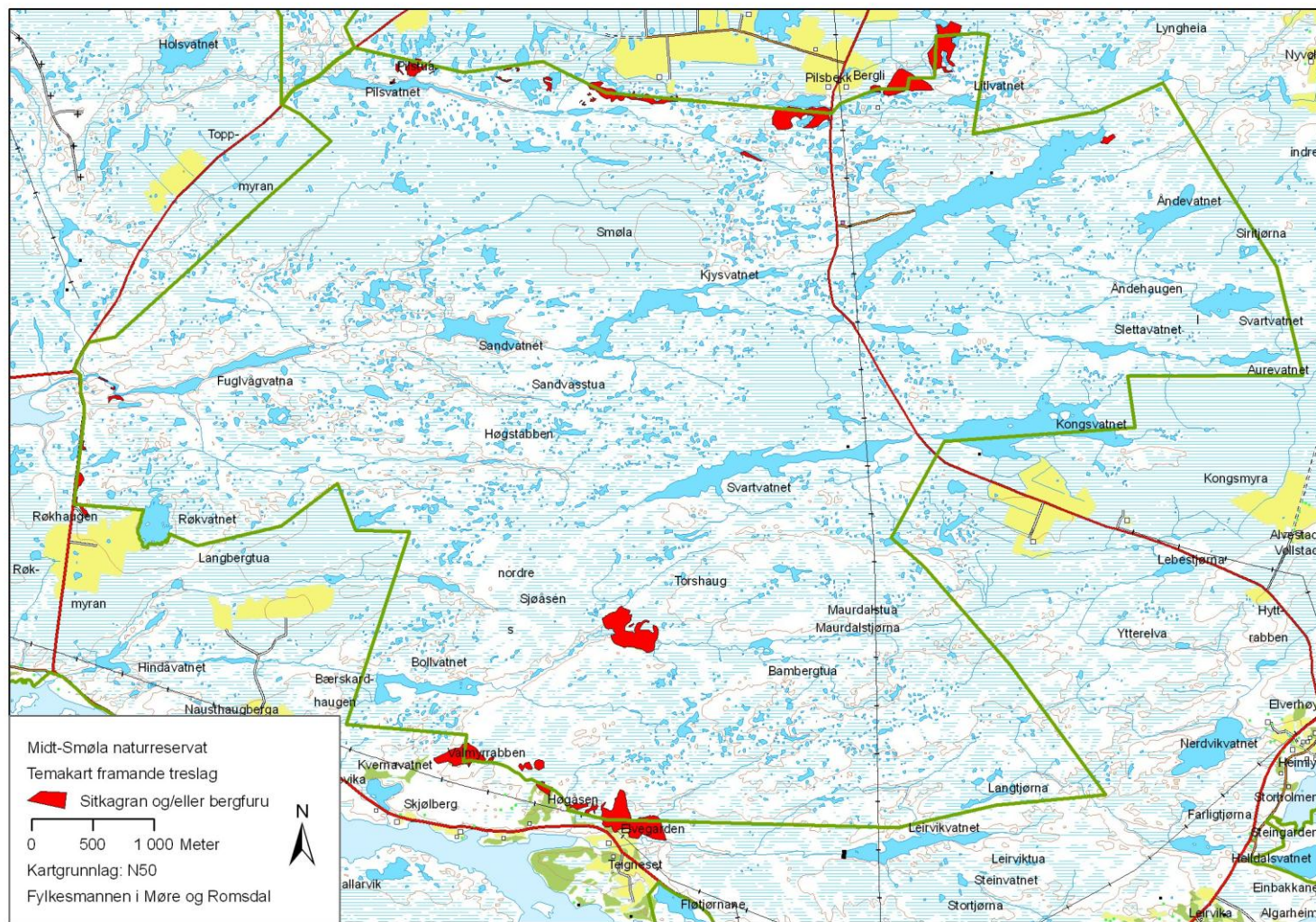
Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

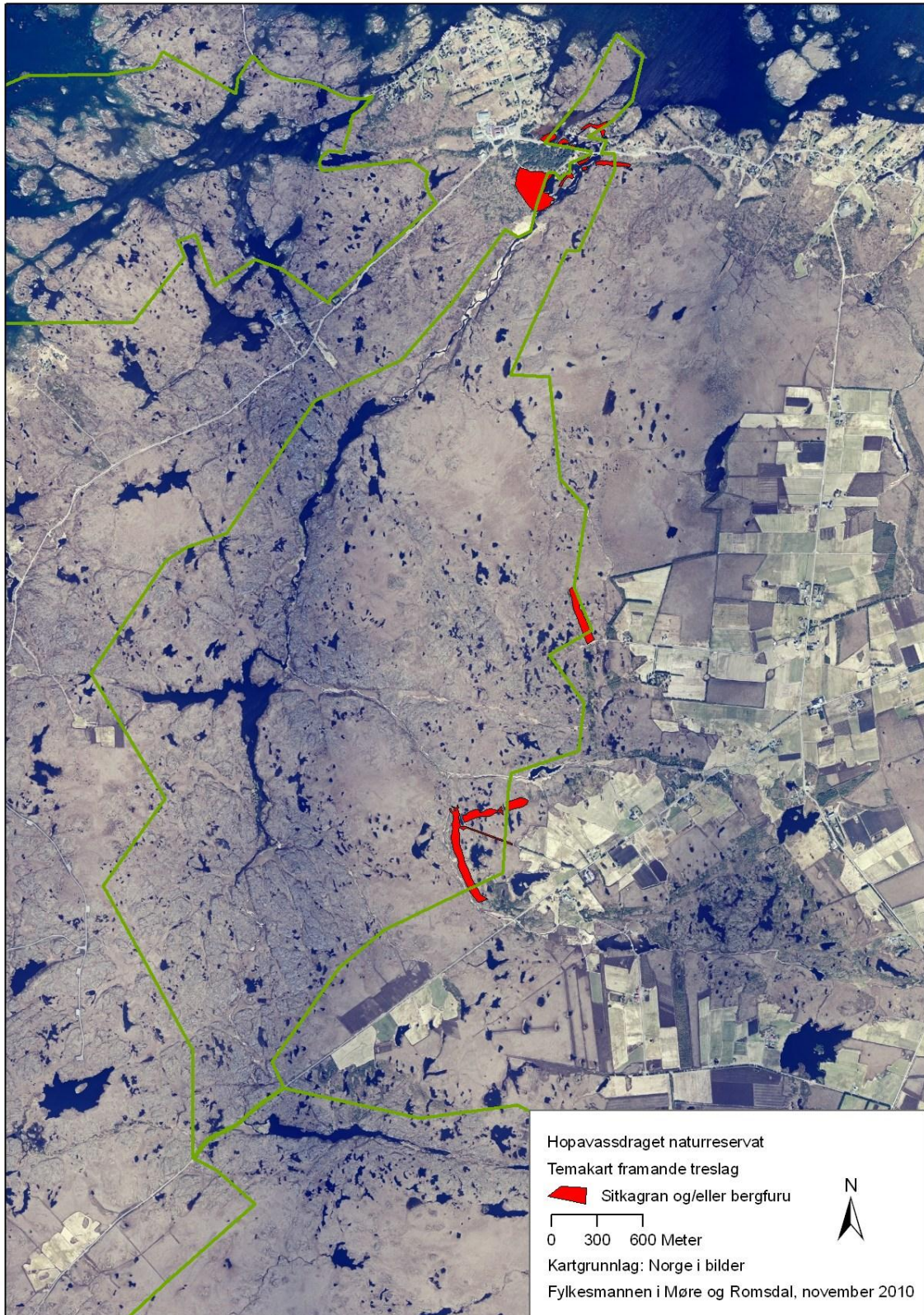
Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskrifta og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskrifta eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Vedlegg 4 - Fremmede treslag i Midt-Smøla naturreservat

Vedlegg 5 - Fremmede treslag i Hopavassdraget nr

Vedlegg 6 - Tiltak i Hopavassdraget naturreservat

Tiltak	Prioritet	Utførende aktør	Kostnad i 1000 kr.	Finansiering	Frister	Merknader
Fjerne større sitkagran og bergfuru ved Kastjønna	1	Entreprenør	100 ´	1426.30		
Fjerne leplantinger av sitkagran og bergfuru ved Vestli	1	Entreprenør	150 ´	1426.30		Blir startet høsten 2012
Fjerne leplantinger av sitkagran og bergfuru vest for Soløevatnet	1	Entreprenør	350 ´	1426.30		
Fjerne oppslag av frøplanter av sitkagran og bergfuru ved Hopavassosen	1	SNO/ Entreprenør		1426.01		
Brenne gammel lynghei	2	SNO/ Entreprenør				
Opprensning av vegetasjon i gjengrodde vassdrag i samsvar med skjøtselsplan		Entreprenør				Tiltakene må utredes bedre. Hjemmel er naturmangfoldloven § 48, samordnes med vanddirektivet. Krever bredt samarbeid
Fjerne installasjon for vanninntak i Litjvatnet						Tiltaket er ikke utredet

Vedlegg 7 - Tiltak i Midt-Smøla naturreservat

Tiltak	Prioritet	Utførende aktør	Kostnad i 1000 kr.	Finansiering	Frister	Merknader
Fjerne oppslag av frøplanter av sitkagran og bergfuru ved Fuglvågvasdraget, Storstvatnet og Svartvatnet	1	SNO/ Entreprenør		1426.01		
Fjerne sitkagran rundt hytte ved Pilstvatnet	1	Entreprenør		1426.30		
Fjerne bussvrak ved Pilstvatnet	1	Entreprenør		1426.30		
Fjerne sitkagran og bergfuru langs Pilsbekken og i Maurdalen	1	Entreprenør		1426.30		Omfattende arbeid, neppe aktuelt med totalfjerning
Lage informasjon om gruvedrifta i Maurdalen	2					
Brenne gammel lynghei	2	SNO/ Entreprenør				
Opprensning av vegetasjon i gjengrodde vassdrag i samsvar med skjøtselsplan		Entreprenør				Tiltakene må utredes bedre. Hjemmel er naturmangfoldloven § 48, samordnes med vanddirektivet. Krever bredt samarbeid

Vedlegg 8 - Saksbehandling

Forvaltningsplanen har vært på høring i perioden 15.11 – 01.12.2012. Høringa har vært kunngjort i Tidens Krav og Nordvest-Nytt.

Det er holdt informasjonsmøte om forvaltningsplanene for naturreservatene på Smøla 14.11.2012.

Det kom fem merknader til forvaltningsplanen:

En grunneier savner omtalen av gnr 55 bnr 54 i planen. Vidare ønsker han at det blir presisert at man må holde foryngelsen nede etter hogst. Til slutt peker han på at det bør nevnes flere arter beitedyr enn sau.

En privatperson gjør oppmerksom på at det står at sitkagran ikke er på svartelista. Han ønsker at ei klynge med sitkagran sør for Hopasletta i Hopavassdraget naturreservat blir vist på kartet, og senere fjerna.

Smøla Jeger- og fiskeforening ser positivt på tiltak mot sitkagran og mink. De er særlig opptatt av forholdene til sjøørreten i smølavassdragene, ved for eksempel gjengroing. De kommenterer Sweco sin rapport, og ønsker rom for maskinell opprensning i vassdragene. Manuell opprensning er nødvendig, men ikke alltid tilstrekkelig. Uttak av vannvegetasjon med kjetting i Hopaelva og Litjvatnet bør kunne skje årlig.

De er enige med kommunen i at det er uheldig å senke terskelen i Hopaelva ved FV 669. De vil heller fjerne masser med gravemaskin oppstrøms, og allerede i 2013. Også strekningen mellom Mellomvatnet og Korsvatnet må renskes opp. I Fuglvågvassdraget ønsker de opprensning av bekken mellom Kjysvasstjønna og Storvatnet, og de ønsker også å heve Storvatnet til opprinnelig nivå. De ønsker også å bruke amfibieutstyr for å fjerne vegetasjonen i vannene, og dette bør inn i planen. De ønsker også å legge ut gytegrus i vassdragene.

Smøla kommune v/vilt- og naturforvaltningsnemnda mener et gjerdeprosjekt i Hopavassosen er gjennomført på en uheldig måte. De viser til underlagsrapporten frå Sweco, og er kritiske til å senke terskelen i Hopavassdraget rett oppstrøms FV 669. Tilsvarende ønsker de bruk av maskinelt utstyr for opprensning i vassdrag, særlig langs Fuglvågvassdraget opp til Storvatnet. De hadde gjerne sett at Storvatnet ble hevet til opprinnelig vannstand. Til slutt peker de på at fremmede treslag som sitkagran og bergfuru representerer en fare for den lokale floraen.

Møre og Romsdal fylkeskommune savner omtale av kjente kulturminner/-verdier i naturreservatene. De ber om å bli kontaktet dersom det er aktuelt å gjøre noe med konstruksjoner i gruvene på Skjølberg i Midt-Smøla naturreservat.

Fylkesmannen sin vurdering av merknadene:

Eiendommen 55/54 er ikke kartfestet, men ligger med overveiende sannsynlighet inne i Hopavassdraget naturreservat. Dette avklares i en egen sak, og plan og forskrift blir evt. rettet opp på dette feltet senere. Fjerning av foryngelse etter hogst er viktig, og er også vist i planen. Bruka av andre beitedyr enn sau kan være aktuelt, men utegangersau er nevnt spesielt ved at det er gitt en egen hjemmel til tilleggsføring i forskriften.

Sitkagran er med på siste svarteliste, og dette er rettet opp. Bestanden med sitkagran sør for Hopasletta blir vurdert fjernet. Dette må avklares med aktuelle parter.

Omtalen av kulturminner blir oppdatert i planen.

Fylkesmannen registrerer at det er stort engasjement rundt tiltak mot gjengroing i vassdrag. Sweco sin rapport er et underlagsmateriale til forvaltningsplanen, men forslagene her er ikke kvalitetssikret og avklart av fylkesmannen. I forvaltningsplanen er tiltak i sjøørretvassdragene framhevet som viktige, men det er ikke detaljprosjektert m.t.p. omfang, teknisk løsning eller økonomi. Flere av tiltakene berører også tredjepart, slik at man må gå inn i et samarbeid med disse.

Fylkesmannen ser etter dette store ulemper ved å senke terskelen ved gamle vegbrua. Det virker mer kurant med manuelt uttak av vegetasjon på utsatte strekninger. For større tiltak som omfatter maskinbruk og flytting av betydelige volum masser, må dette vurderes grundig i hvert enkelt tilfelle. Det samme gjelder en evt. heving av vannstanden i Storvatnet.

Forvaltningsplanen nyanseres noe på dette feltet, men det er ikke grunnlag for å klarere de større prosjektene på dette grunnlaget. Dette må gjøres gjennom prosjektering av de enkelte tiltakene.

Verneforskrifta for Midt-Smøla naturreservat ble endret 30.10.2012. Dette medførte en oppdatering av eiendommene i reservatet, samt at forskriften nå er bygd over same mal som Hopavassdraget. Avslutningsvis er det gjort noen mindre språklige og redaksjonelle endringer i planen.